

est nobis panis vitæ, calix redemptionis. Comedite, A quentate, altaria diligite, Deum glorificate, memores amici, panem angelorum; bibite cum Jesu de gennimine vitis ejus in regno Patris. Inebriamini gaudio resurrectionis illius, in quo est resurrectio nostra. Ergo jubilate, choros ducite, ecclesiam fre-

pauperum cum hilaritate. Valete in transitu paschali, in ascensu Domini, in ortu resurgentis, in gloria ascendentis, repleti septiformi gratia, in jubilatione Spiritus sancti.

BEATI AMEDEI

EPISCOPI LAUSANNENSIS

DE MARIA VIRGINEA MATRE

HOMILIÆ OCTO.

(Juxta editionem Richardi GIBBONI, Societatis Jesu theologi, Antwerpiae, in-12, 1613.)

RICHARDI GIBBONI PRÆFATIO.

Patri admodum reverendo D. MORANDO BLOMNE, Claromarisci cœnobii prope Audomarum, ordinis Cisterciensis, dignissimo abbati S. P.

Cum veteres divinarum rerum scriptores pro operis nostri, quod præ manibus pridem est, constructione perquirerem, incidi inter alios in Amedeum ex Cisterciensis familiæ religioso, optimum pariter ac sanctissimum Lausaniæ prope Gebennam episcopum. Scripsit de laudibus Deiparæ Virginis homilias non plures octo; sed eas, Deus bone! quo ardore mentis, quo spiritu! Has legi, relegi, quibus cum sic afficeretur animus, ut non mihi uni, sed aliis quammultis profuturas sperarem, statui illas ante annos centum typis expressas, iterum in lucem dare. Neque sane diu cogitandum fuit sub cujus eas nomine ac patrocinio emitterem. Venit enim in mentem T. P. R. tum ob insignem qua prædita est humanitatem, quam ego creberrime expertus sum, quandoquidem nunquam non patuit mihi præclara illa vestra et antiquis manuscriptis libris referta Bibliotheca, tum vero ob religionis ac regularis observantiæ studium, quod, ut animadverti, primum in se, deinde in grege sibi credito cupit esse quam maximum. Taceo auctorem hunc et vestri ordinis esse, et splendorem illi non exiguum afferre (quanquam id hactenus ignotum fuit), seu doctrinam, seu pietatem spectes. Quod si quid potest apud me singularis R. P. T. in nostrates Anglos, eos præsertim qui in Audomarensi Anglorum collegio versantur, plurimis argumentis testata propositio, non omitam quin perpetuo constet haud frustra vel in meipsum, vel in illos te tuum affectum et amorem contulisse. Exiguum est, fateor, quod rependo, dabitur nihilominus aliquando, te favente et promovente, ut majora proferam. Est enim nunc præ manibus magnus ille, magnus, inquam, Alredus vester, Rievallensis abbas, D. Bernardo stylo ac pietate non absimilis, cujus ego varia hinc inde conquisita opera mea manu exscripta adhuc premo. Dignus est qui lucem videat, et omnium teratur manibus. Expectat Mecænatem. Inveniet, spero, te, admodum R. Pater, sibi faventem et propitium, quem quoad videris iter ad te capessentem, hunc Amedeum, at qualem et quantum virum! tibi ac tuis commendo. Accipe igitur, Pater optime, alumnum quidem vestrum, sed tibi a me destinatum, velut obsidem amoris in te mei: et cum sancto cœtu tibi commisso salvus et incolumis vive in annos plurimos.

Antwerpiae e collegio Societatis Jesu, 22 Jul. ipso B. Mariæ Magdalenzæ, 1613.

Tuæ admodum Reverendæ Paternit.

indignus in Christo servus

Richardus GIBBONUS.

B. AMEDEI HOMILIÆ.

HOMILIA PRIMA.

DE FRUCTIBUS ET FLORIBUS SANCTISSIMÆ VIRGINIS
MARIE.

Omnis sancta et rationalis anima, investigans cœli secreta mysteria, et distinguens ordines supernorum spirituum, invenit primam post Redemptorem illam in mulieribus benedictam, illam plenam gratia, quæ Deum genuit, et virginitatis gloriam non amisit. Hæc igitur Virgo beata omn

B luce clarior, omni suavitate gratior, omnique potentatu sublimior, totum mundum illuminat, et unguenti optimi profusione innovans omnia, cherubim et seraphim agmina potestate transcendit, et majestate. Gloriosus ergo meritis ejus introducat nos rex in cubiculum suum, et reseret nobis arcana secretorum proles Davidica, quæ claudit, et nemo aperit; aperit, et nemo claudit (Apoc. III). Pandat nobis gaudia Genitricis suæ, decorem electæ

matris suæ. Moyses et prophetæ attestati sunt illi. A et antiqui Patres significari, in quibus pascitur Evangelistæ vero et doctores, vitam, mores et gratiam ejus postmodum exceperunt, ut veritas sibi consona redderetur, et quod illi futurum prædixerunt, hoc isti recolerent gestum.

Unde nos tot et tantis præconiis excitati, curramus in odorem unguentorum ejus (*Cant. 1*), et gratiarum illius attrahentes spiramina, dum ab ejus aspectu suavissimo differimur et retardamur, requiescamus in floribus, quibus se fulciri jubet in Canticis dicens : *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo* (*Cant. 11*). Qui sunt hi flores, nisi divina in laude ejus mysteria, et olim a sæculis abscondita sacramenta, quæ jam in carne apparentia, in spiritu manifestata, ex dictis Patrum, velut ex quibusdam gemmis arborum prorup- B erunt? Mala vero explicat Apostolus dicens : *Fructus spiritus sunt, charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas* (*Gal. v*). Fulcitur ergo floribus, cum prædicta oracula apparent. Stipatur malis, cum sit quod scriptum est : *Date ei de fructu manuum suarum, et laudent eam in portis opera ejus* (*Prov. xxxi*). Sed quia de veris floribus, et sempiterno fructu justitiæ sermo se intulit, necesse est ut, adjuti dono Spiritus, eosdem flores et fructus latius exsequamur.

Advertamus itaque duos tanquam calathos aureos plenos fructibus, et floribus adornatos, Novum et Vetus Testamentum, hinc et inde, læva dextraque Virginis consistentes. Quorum antiquitas trans- C it in lævam, et nova gratia coruscat in dextra. Jure quippe lex mortis in sinistra, et lex vitæ in dextra, quia illa facit transgressorem, et hæc tollit transgressionem. Ipsa Virgo virginum vernans in floribus, et in fructuum suavitate deliciens apparet media, et velut arbor plantata in medio paradisi, attollit verticem in altitudinem cæli, et de superno rore concipiens, fructum refert salutarem, fructum gloriæ, fructum vitæ, de quo qui ederit, vivet in æternum. Et ut clarescant quæ dicta sunt, paradisi est hortus, ad quem Ecclesia invitat dilectum suum. *Veniat dilectus meus in hortum suum, ut comedat fructum pomiferarum suarum* (*Cant. v*). Hortum namque dilecti se nominat, quem fontes D Salvatoris irrigant, et rivi donorum inebriant, ut maritata amore spiritus lætetur, in stillicidiis ejus germinans, et gaudeat in prole multorum filiorum, tanquam in ubertate geniminum suorum. Hæc vocat dilectum comedere fructum pomiferarum, quia servavit ei pomæ nova et vetera (*Cant. vii*), dicta scilicet utriusque Testamenti. Ant consummatos sensus cordis sui, quos gerit inter ubera, sicut legitur : *Erunt ubera tua sicut botri vineæ* (*ibid.*). Vel certe bonos quosque spiritus et angelorum et hominum, quorum alii in novitate vitæ perseverant, alii gerunt de vetustate et corruptione, quod doleant.

Possunt quoque per pomæ nova et vetera, novi

et antiqui Patres significari, in quibus pascitur amor Sponsi, *donec aspiret dies, et inclinentur umbrae* (*Cant. 11*) : inter hos et horum media consurgit arbor quam diximus salutifera, generans cibum vitæ et manna cœleste : manna habens omne delectamentum, et omnem suavitatem, ad quod si primus Adam attingeret, mortem non gustaret in æternum. Hunc panem se esse perhibet Filius hominis in Evangelio, dicens : *Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum* (*Joan. vi*).

Ut igitur redeamus ad prædictos calathos, et flores lævæ, fructusque dextræ perpendamus (quia quod lex promisit in flore, hoc gratia exhibuit in operatione : ibi proferatur quod futurum est, hic virtus consummata laudatur, illie sacramentum, hic res sacramenti est) : attendamus eosdem calathos Christi gloriam, et partum Virginis præferentes, hæc enim summa, hic finis testamentorum, Christum proloqui, Christum ostendere, Christum annuntiare, et Virginem Mariam. Et id quidem nunc sacramentis tegitur, nunc ænigmatibus aut similitudinibus obvolvitur, nunc ritu festo celebratur, nunc sacrificiis obumbratur, nunc declaratur prophetia, aut evangelica assertionem roboratur. Et in hac condensitate saltus Libani, in hoc monte umbroso et condense, aperit se nobis sponsi dignatio, et thalamus egressionis ejus, Salvator gentium, et terra germinans Salvatorem, stella ex Jacob, et dux de Israël, virga de radice Jesse, et flos de radice ejus. Alibi namque legimus Christum nascenturum ex Virgine, passurum in carne, resurrectorum in gloria, ascensurum in jubilatione, et dona Spiritus credentibus donaturum : alibi natum, passum, resurgentem, ascendentem et dona Spiritus suis infundentem.

Sic in Scripturis veritatis de sancta Matre ejus annuntiatum est, quia virgo conciperet, et virgo pareret filium, cui nomen Emmanuel (*Isa. vii*), et egressus ejus a principio, a diebus æternitatis (*Mich. v*). Hunc sola Virgo meruit suscipere, sola parere, sola lactare, in votis et ardenti præstolatione deprecantis et dicentis Ecclesiæ : *Quis mihi det te fratrem sugentem ubera matris meæ ut inveniam te foris et deosculer te, et jam me nemo despiciat?* (*Cant. viii*.) Inveniam te, inquit, foris in luce, qui es secretum Patris, inveniam te apparentem in carne, qui lates in invisibili majestate; inveniam te sponsum procedentem e thalamo (*Psal. xviii*), qui in ventre virginali conceptus es de Spiritu sancto. Et deosculer : deosculer unita tibi in perceptione carnis tuæ et sanguinis, et jam non sinus duo, sed una caro. Deosculer in uno spiritu adhærens tibi, quia *qui adhæret Deo, unus spiritus est* (*I Cor. vi*). Et jam nemo me despiciat. Non Deus Pater, videns proprium Filium incarnatum; non angelus sanctus, adorans Deum hominem factum; non superbus dæmon, dolens a Christo se separatum.

Cæterum est, ut de Evangelio inferamus aliqua. Legimus (*Luc. 1*) Virginem ab angelo salutatam, a Deo desponsatam, de Spiritu sancto concepisse, Deum verum et hominem genuisse, qui salvum faceret populum suum a peccatis eorum (*Matth. 1*), et regni ejus non erit finis (*Luc. 1*). Hic est qui repromissus est Abraham, quod in semine ejus benedicentur omnes gentes (*Gen. xxii*). De quo pulchre Apostolus ait: *Intuemini quantum sit iste* (*Hebr. vii*), qui ingreditur ad salvandas gentes. Vere magnus, quem unigenitum Pater misit in mundum, quem virgo corporaliter effudit, quem virgo concepit et peperit, et post partum virgo permansit. Annuntiat ab archangelo, concipitur de Spiritu sancto, nascitur ex sacra Virgine, et a Joanne adhuc clauso inter materna viscera præmonstratur (*Luc. 1*). Suscipitur a sene Simeone cum ineffabili gaudio, a quo lumen gentium et gloria plebis Israeliticæ prædicatur (*Luc. 11*).

Videsne ergo sapientiam attingentem a fine usque ad finem fortiter, et disponentem omnia suaviter (*Sap. viii*); a puero nondum nato, usque ad senem decrepitem, tam congrua sibi testimonia proferentem, et tam dulci concordia veritatis organa modulantem? Hinc per Prophetam dicitur: *Non est qui se abscondat a calore ejus* (*Psal. xviii*). Cujus egressus a Patre, regressus ad Patrem; excursus ad inferos, recursus ad sedem Dei. Quis enim se a calore ejus abscondet, quem *in utero sensit in utero, quo senex frigidus flagravat in templo? Ille quasi significaret se velle occurrere Domino, exsultabat motu quo poterat. Hic accipiens in ulnas suas, incredibili desiderio expectatum Jesum, divinum amorem hausit medullitus, nec ferens in carne fragili suavissimum odorem supercælestis essentiæ, et vim verbi flammigerantis in osibus precabatur sui corporis dissolutionem, quo liberius effracto mortali domicilio, prægustata dulcedine frueretur et natum Salvatorem, quem apud superos prædicabat, habitantibus in regione umbræ mortis nuntiaret. Sed quid agimus aut quo rapimur? Ecce dum benedictam in mulieribus prædicare cupimus, fructum ventris ejus benedictum attollimus, et dum quærimus laudare speciem arboris, fructus nimia dulcedine detinemur. Omnis enim arbor ex fructu suo dignoscitur* (*Matth. vii*), et ex propria ubertate pensatur. Ut palma ex dactylorum suavitate, vitis ex vini liquore, oleaster ex olivæ pinguedine; ita nimirum laus nati genitrici exuberat et honorem puerperæ partus divinus accumulat.

Libet, dilectissimi, quæ præmissa sunt alio sensu repetere, et alia rursus assertionem comprobare, ut cæca infidelitas arguatur a lumine, et fides Christi se palpabilem præbeat, et inoffensam. Ingrediamur itaque Sancta sanctorum et intueamur propitiatorium, habens desuper duo cherubim, ipsum cum versis vultibus respicientia et obumbrantia extensis alis (*Exod. xxv*). Illic inter cætera refulget urna au-

rea, habens manna reconditum. Illic est virga Aaron, quæ fronduit (*Num. xvii, Hebr. ix*). Propitiatorium intellige de quo ait apostolus, quoniam ipsum est *propitiatio pro peccatis nostris* (*I Joan. ii*). Duo cherubim duo Testamenta significant. Cherubim namque interpretatur *scientiæ plenitudo*, et scientiæ plenitudo in Testamentis est. Bene ergo cherubim propitiatorium, versis ad se vultibus, respiciunt, te-
 guntque Christum, quem Testamenta concorditer prædicant, figuris et ænigmatibus velant. Urna aurea beata est Maria, aurea per excellentiam vitæ, aurea per integritatem et puritatem, aurea per plenitudinem gratiæ. Hæc urna manna reconditum habuit, quæ panem angelorum, qui de cælo descendit et dat vitam mundo, sacrosancto gessit in utero. Virga vero dicitur, utpote gratiosa et recta, subtilis et porrecta. Gratiiosa per verecundiam et formositatem, recta per judicium et æquitatem, subtilis per contemplationis ingenium, porrecta per vitæ meritum. Effloruit autem de Spiritu sancto, sicut virga Aaron floruit ex miraculo. Illa fructum protulit amygdalinum, ista et optimum protulit amygdalum, habentem nucleum et testam. Nucleum, ut reficiat; testam, ut contegat. Nucleum in Divinitate, testam in humanitate. Vis nosse nucleum? Audi, quia *in principio erat Verbum* (*Joan. 1*). Testam nosse desideras? Audi, quia *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (*Ibid.*). Vides ergo, quia nucleus in testa Verbum est iucarnatum. Et quoniam testa etiam corticem habet, corticem intellige in carnis amaritudine, testam in resurrectione, nucleum in deitate. Cortice Christus nos sanat, testa corroborat, nucleo pastum æternum administrat. Hoc nucleum, hoc Verbum inter utrumque nos illuminet, et usque in cubiculum genitricis suæ nos introducat, quod vivit et regnat cum eodem Deo Patre in unitate ejusdem Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA II.

DE JUSTIFICATIONE VEL ORNATU MARIE VIRGINIS.

Quia semel annuente Deo beatissimæ Virginis laudes exorsi sumus, restat, ut ejusdem præconia medullis cordis et vocis officio persolvamus. Intendamus gloriæ ejus, et ingressi abyssum tanti luminis, splendorem rutilum semitarum illius dilatato corde et inenarrabili percurramus lætitiâ, dicentes cum Salomone: *Via ejus via pulchræ, et omnes semitæ ejus pacifiçæ* (*Prov. iii*). Quod si dicente eodem propheta: *Iustorum semita quasi lux splendens procedit, et crescit usque ad perfectum diem* (*Prov. iv*); quis lucem et splendorem semitarum ejus eloqui sufficiet? Harum tamen processus et incrementa viarum partim explicare conabimur, ut in gradibus suis gloriosa dignoscatur, et per singulos gradus suos pronuntietur.

Habuit enim distinctos gradus et incrementa divisa, ut pulcherrimo castitatis ordine incederet, et de virtute in virtutem proficiens, videret Deum

deorum in Sion (*Psal. lxxxiii*), translata a gloria in gloriam, *tanquam a Domini Spiritu (II Cor. iii)*. Primo itaque omnium virtutum decore meruit ornari. Secundo Spiritui sancto fœdere maritali copulata est. Testio mater inventa est Salvatoris. Quarto animam ejus pertransiit gladius, et carne sumpta de carne ejus, mundi perditu ruina reparatur. Quinto exsultat in filio resurgente et ascendente super Cœlos cœlorum ad Patris dexteram. Sexto de hoc sæculo rapitur, et occurrente sibi Domino supra cœligenas omnes collocatur. Septimo demum perficietur, cum plenitudo gentium introierit, et omnis Israel salvus erit (*Rom. xi*). Gaudet enim ultra quam dici aut credi fas est de communi electorum salute, sciens quod propter eos Dei Filius carnem suscepit ex ea. Tunc ergo perficietur, *Deo melius providente, ne sine nobis consummarentur (Hebr. xi)*.

Jam vero nomina ipsorum graduum consideremus. Primus dici potest justificatio vel ornatus, secundus copulatio vel fœderatio, tertius Virginis partus aut nova progenies, quartus mentis robor sive martyrium, quintus gaudium vel admiratio, sextus assumptio vel exaltatio, septimus plenitudo seu perfectio. Prædicta justificatio, vel ornatus, procedit ex timore Dei. Copula quoque talis et fœderatio, ex incredibili pietate provenit. Nam Virginis partus et nova soboles lumen scientiæ effudit universitati. Opus fortitudinis Christo moriente, et matre aspiciente exhibitum est. Eodem vero resurgente, profundissimum et inscrutabile consilium, quo hostem callidum decepit, et mundum redemit, in gaudium et admirationem profluxit. Inde cœlis apertis bona invisibilia reserantur, et fit quoddam mirabile, ut, sicut Deus in homine hominis passiones experimento didicit; sic homo assumptus in Deum, Dei gloriam pleno intellectu percipiat. Demum sapientia adducet plenitudinem et perfectionem, ut perfecta in perfecto appareat, et in plenitudine gloriatur.

Repetamus quæ dicta sunt, et eisdem denuo gradibus commorantes, Dominum innixum scalæ, angelos etiam ascendentes et descendentes ad Virginem contemplemur. Mirantur enim puellam castissimam matrem Domini, cœlique reginam mox futuram, et in his erumpunt vocibus admirationis et laudis: *Quæ est ista (Cant. iii)*, quæ ascendit dealbata? Quid est dealbata, nisi albis vestibus ornata? ornata scilicet ornatu decoris et honestatis, justitiæ et sanctitatis. Harum vestium ornatu prophetarum eximius fulgebat, cum diceret: *Gaudens gaudebo in Domino, et exsultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimento salutis, et corona justitiæ circumdedit, quasi sponsum decoratum corona, et quasi sponsam ornatam monilibus suis (Isa. lxi)*. Hinc per Psalmistam dicitur: *Sacerdotes tui induantur justitiis (Psal. cxxxi)*. Isaias vero hortatur Hierusalem, ut excussa de pulvere induatur vestimentis gloriæ suæ (*Isa. lvi*). Et per expo-

brationem primo angelo dicitur: *Et tu signaculum similitudinis in paradiso deliciarum Dei fuisti, omnis lapis pretiosus operimentum tuum, sardius, topazius, jaspis, chrysolithus, onyx, et beryllus, sapphirus, carbunculus, et smaragdus (Ezech. xxviii)*. Sciendum vero quod hæ vestes albæ sunt et odoriferæ, pretiosæ et variæ. Albæ propter innocentiam, et puritatem, et lucis æternæ candorem; odoriferæ propter fragrantiam opinionis et bonæ famæ, pretiosæ ob sui dignitatem, et commoditatem. Variæ ad varios usus et cœlitates distinctas.

De albedine jam supra dictum est. Quæ est ista, quæ ascendit dealbata? Et alibi legimus: *Quæ est ista, quæ progreditur, quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol? (Cant. vi)*. Quasi aurora surgens de tenebris ad lumen, de errore ad fidem, de mundo ad Deum, et in ortus sui diluculo infecta murice verecundiæ, cum humilitatis venusto pallore. *Pulchra ut luna*, quia casta permanens in sæculum sæculi, supercœlestis luminis illustratione perfunditur, et umbratione lætatur. *Electa ut sol*. Ubique claritatis, ubique splendor, ubique candor vestium designatur. Possent et alia dici de hoc candore, ut illud Domini dicentis de suis: *Ambulant mecum in albis, quoniam digni sunt (Apoc. iii)*. Et illud: *Qui vicerit, vestiatur vestibus albis (ibid.)*. Sed brevitatis studio perurgemur, jam de odore earundem vestium verba sponsi sponsam laudantis epithalamio audiamus

Odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris (Cant. iv). Asserunt odore thuris dæmones effugari, lacrymas excitari, Deum lacrymis mediantibus placari. Ego vero libenter dixerim, odore virtutum sanctæ Mariæ angelos tenebrarum effugari, et quodam valido turbine, huc illucque raptari, ut in eis impleatur quod dictum est: *Fiant tanquam pulvis ante faciem venti (Psal. xxxiv)*. Odor iste mortuos in peccatis excitat, mente debiles roborat, bonos incitat ad meliora, meliores ad optima. Bonus odor, qui regem in accubitu suo (*Cant. i*) per virginem provocavit, ut ad nos veniens, nostra reciperet, sua daret, constituens nobiscum amicitias lege immobili, et pace sempiterna. Sic itaque fragrantia vestimentorum sanctæ Mariæ hostes fugat, bonos invitat, Deum placat.

Nam de pretiositate eorum et varietate, cum Psalmista specioso formæ præ filiis hominum (*Psal. xliiv*), de laude sponsæ ejus loqueretur, cecinit dicens: *Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate (ibid.)* Et paulo post subintulit: *Omnis gloria ejus filiæ regis ab intus in fimbriis aureis circumamicta varietate (ibid.)*. Non solum autem vestitu deaurato et fimbriis aureis decoratur, verum etiam veste stragulata, quam fecit sibi, dicente Salomone (*Prov. xxxi*). Et omni lapide pretioso cooperitur (*Ezech. xxviii*). Nulla enim gemma, nullus lapis pretiosus, nulla pretiosa margarita huic deest operimento, ut non jam simpliciter pretiosum, sed omni pretiositate pretiosum jure appellari queat.

Nam sicut una pretiositas momento, momenti, imo ultra omne momentum et partem momenti discurrens, multas efficit pretiositates, sic multæ in unam conveniunt, ut unius participatione in una sint unum. Et hæc pretiositas est charitas, vestis scilicet nuptialis, vestis non habens maculam, aut rugam (*Ephes. v*), vestis impartibilis, inconsutilis, desuper contexta per totum. Qua, per quam et in qua sunt omnia chara, quæcunque chara sunt; omnia bona, quæcunque bona sunt. Et ipsa sunt unum in unitate, idem in deitate, simplicium in simplicitate. In toto totum obtinent, et de toto gaudent seposita ab omni diminutione, et duplicitate, et numerositate.

His dictis de pretiositate ornamentorum, de varietate, cujus superius exempla posuimus, disse-ramus. Hujus duæ sunt species, una in coloribus, alia in usibus. Item quæ in coloribus consistit, dividitur in albedinem et nigredinem, in ruborem et viriditatem. Hos principales colores asserunt, et hi maxime exornant præfatam vestem. Viret enim ut oliva vel laurus, et ut iris virens in nubibus. Viret in fide et spe æternorum, in obedientia mandatorum, in contemplatione æternæ viriditatis et virore æternitatis. Rubet vero ut sphaera ignea, ut regis purpura, ut coccus bis tinctus (*Exod. xxxi*), præferens amorem Dei et proximi. Fuligo ejus ut cornu, et ut elatæ palmarum, aut certe velut ebur intinctum, et ut cæli serenitas in mediis noctibus. Color iste in fundamento ponitur, et cæteris coloribus substernitur, ut nobis innuat virtutem humilitatis in fundamento poni debere. Si candorem quærimus, candet perpetua virginitate et perfecta puritate. Decoris quoque suavitate fortem rhinocerotem inclinat, Deum majestatis invitat. Alia multa de varietate et significatione colorum a spiritalibus spiritaliter inveniri possunt.

Verum varietas, quæ usibus accommodata deseruit, multis et ipsa refulget speciebus. Alia namque ornamenta illud caput altissimum collumque bene ornant et velant. Alia crines et aures, alia pectus et brachia, alia manus et digitos. Quædam totum corpus induunt, quædam lumbos accingunt, quædam pedes muniunt. Caput ejus mens ejus dicitur. Nam sicut caput regit membra corporis, ita mens sensus animæ regit, et moderatur. In collo, quod cæteris membris eminent, et vitalem gratiam capitis artubus subministrat, altitudo illius exprimitur, qua præsidens membris Ecclesiæ, caput suo connectit corpori, quia Christum conjungit Ecclesiæ et vitam quam primo loco suscipit, reliquis membris infundit. Decebat enim ut sicut per feminam mors, sic per feminam vita intraret in orbem terrarum (*Rom. v*). Et sicut in Evæ omnes moriebantur, ita in Maria omnes resurgerent (*I-Cor. xv*). Illa male credula verbis serpentis, mortis venenum miscuerat. Hæc conterens caput serpentis (*Gen. iii*), antidotum vitæ cunctis ministravit, ut mortem occideret et vitam repararet. Crines capitis sunt cogitationes cordis, aures auditus interior.

In pectore secretum latet, et cogitatio volvitur. Unde hic mors inolevit, ut rei pectora tunderent, et quasi feriendo suam injustitiam accusarent. Pectus ergo arcana illius gloriosi pectoris designantur, per brachia virtutes operum, per manus ipsa opera, per digitos operum divisiones. Corpus ejus operum ejus indivisa connexio, lumbi voluntates ejus. Pedes affectus illius sunt, quibus ingressa semitas æquitatis, præclara vestigia posteris dereliquit. Hi pedes calcantur exuviis mortuorum animalium, quia exemplis præcedentium Patrum muniuntur. Lumbi præcinguntur præcinctorio fidei et cingulo justitiæ. Corpus induitur anictu illo, de quo Apostolus ait: *Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis (Gal. iii)*. Qui nos hortatur, ut induamur novum hominem, qui secundum Deum creatus est, in justitia et sanctitate veritatis (*Ephes. iv*). Vide, homo, et obstupesce ad tantam novitatem cum Jeremias (cap. xli) dicat: *Novum faciet Dominus super terram, Mufier sola circumdabit virum*. Eadem, quæ circumdedit, circumdata est; circumdans carnem, circumdata est a spiritu; circumdans virum novum, circumdata est ab homine novo; circumdans et generans, circumdata est et regenerata; generans in forma humanitatis, regenerata in forma novitatis.

Transeamus ad reliqua. Annulli ornant digitos, quia singula opera ejus fide et dilectione clarescunt. Annulus enim significat fidem et castam dilectionem, manus enim tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis (*Cant. v*); tornatiles propter perfectionem operis, aureæ propter fulgorem sapientiæ, plena hyacinthis propter puram et fervidam intentionem. Hyacinthus quippe cæruleus et rubeus, lucidum et fervens opus demonstrat.

Brachia ejus illo sunt impressa signaculo, de quo sponsus ait in Canticis: *Pone me signaculum super brachium tuum (Cant. viii)*. Aut certe ejus dexteram operit ignea lux, et sinistra rutilat purpura Dominicæ passionis. Auribus dependent inaures obedientiæ, crines ligat vita disciplinæ, pectus exornant monilia mundissimarum et lucidissimarum cogitationum, torques aureus additur collo ejus. Hoc soliti sunt secundi in regnis coronari, et hæc est secunda corona. Prima namque præfulget in terribili capite Dominatoris universæ terræ. Secunda cecidit in sorte matris ejus. Ipsa enim singularis regnat in regno Dei et Christi; dehinc sub illa, et post illam sancti altissimi. Caput ejus virginitatis gloria obumbratur, et charitatis coccino velatur. Benedictio Domini super illud, et benedictione omnium gentium repletur.

Coronatur etiam coronis omnium populorum, et exultatione cunctorum promovetur. Cerne in decore diadematis ejus sanctorum concentum, vibratum a repercussu lumine; cerne sculptos lapides, gemmas vernantes, stellas coruscantes, patriarchas expectantes, prophetas præmonstrantes, apostolos comitantes, martyres triumphantes, confessores et

virgines exultantes. Corona illa rubet rosis, liliis albescit, pallescit violis, viret laureis, palmis densatur, oleis impinguatur, omni fructu repleta, omni suavitate referta. Hæc nos, dilectissimi, de justificatione Virginis vel ornatu dixisse sufficit. Superest ut ejus sacra manuductione ad pertractanda profundiora et secretiora mysteria in visione Domini præparemur. Amen.

HOMILIA III.

DE INCARNATIONE CHRISTI ET VIRGINIS CONCEPTIONE DE SPIRITU SANCTO.

Domine, audivimus opera tua et expavimus (*Habac. III*), consideravimus mirabilia tua et defecimus. Descendente Verbo tuo, cor nostrum liquefactum est, et omnia interiora nostra contremiscentia patuerunt illi. Nam dum medium silentium teneret omnia, et nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus de regalibus sedibus venit (*Sap. XVIII*). Effudisti enim, Pater, viscera charitatis tuæ super nos, et multitudinem miserationum tuarum (*Psal. L*) ultra cohibere non potuisti. Effudisti lucem in tenebris, rorem in siccitate et in magno gelu ignem vehementissimum accendisti. Ideo apparuit nobis Filius tuus ut copia ciborum, imminente fame gravissima, et ut fons aquæ vivæ animæ laboranti, et deficienti præ siti in æstu. Aut certe sicut apparere solet fortis adjutor, et liberator obsessis, jamque ruitur in prælio, quibus mors intentatur præ oculis, hostili gladio comminante, et armata dextra sitiens cruorem : sic ille nobis apparuit, et factus est in salutem. Verumtamen salutis nostræ exordia repetere, et incarnationem ejus retractare, recollere unde venerit, qualiter descenderit, ubi et quomodo conceptus fuerit, optimum ac saluberrimum est. Modo vero conceptionis extremum ponimus, ut exsequentes propositum nostrum, illam ineffabilem conjunctionem, qua de Spiritu sancto B. Mariæ venter effloruit, latius in fine disseramus.

Licet enim sit ineffabilis, multa tamen jucunditas, mira et stupenda suavitas ubertim elici potest. Illic enim est summa nostræ fidei, illic honor substantiæ, radix vitæ, lumen scientiæ, amoris vinculum indissolubile, et patens aditus ad æterna. Sed jam occurrat nobis beatus David, et dicat unde venerit. A summo cælo egressio ejus (*Psal. XVIII*). Quid est a summo cælo? A Deo qui est summa essentia, summum bonum, summa beatitudo. Summa essentia est, quæ nec loco circumscribitur, nec mutabilitate movetur, nec tempore clauditur; sed omnia loca majestatis immensitate circumscribit, omnia mutabilia movet propria immobilitate, claudit cuncta tempora æternitatis infinitate. Summum bonum est eadem essentia, non ex alio essentia, ex alio bonum, non solum per dictam immensitatem, immutabilitatem, et æternitatem; verum etiam propter æternam largitatem creationis, quam parturivit in tempore; et infinitam sapientiam, qua antequam quidquam esset, cuncta disposuit in æternitate; et amorem in-

effabilem, quo opus suum complectebatur, antequam produceretur in creationem. Iterum summa beatitudo consistit in summo bono, sui que adeptione efficit vere beatos. Ejus namque participatione vita æterna acquiritur, perfecta sapientia tribuitur, amoris plenitudo possidetur; ut plena sinceritas sit in æternitate vitæ, plena jucunditas in lumine sapientiæ, plena suavitas in amoris dulcedine. Hæc de summa essentia, summo bono et summa beatitudine diximus, ut interluceret nobis summum cælum, de quo venit Christus.

Sed quia hoc summum cælum Pater, hoc summum cælum Verbum, hoc summum cælum Spiritus sanctus : venit Christus a Patre, venit etiam quodammodo a Verbo, venit a Spiritu sancto. Qualiter vero venit a Patre, qui nunquam reliquit Patrem? Qualiter a Verbo, qui nunquam Verbum esse destitit? Qualiter a Spiritu sancto, cum Spiritus sanctus a Patre, et ab ipso procedat? Difficilis est hæc quæstio, et multa indiget profunditate. Et quis erit nobis progressus ad hæc sancta Dei? Quo ordine iter aggressum consequemur? Ecce condensa nebula, nubesque lucidissima itinera nostra præpediunt. Aqua illa, quam vidit egredientem de templo sancto Ezechiel (*cap. XLVII*), non solum talos et gena, verum renes et collum operiens diffunditur super nos, ne transvadare possimus. Adest tamen ille in quo speramus, in quo ab adolescentia confidere edocti sumus, qui effundat animas nostras, et levet nos super nos, ponens pedes nostros quasi cervorum, ut educat nos super excelsa nostra (*Psal. XXVII*), statuens nobis specula in monte cum Moysæ et Elia (*Matth. XVII*), quatenus quod quærimus revelata facie contemplari possimus (*II Cor. III*). Ibi ostendetur omne bonum, ibi plenius de visione Domini erudiemur.

Quod si voluerimus accedere ad caliginem, in qua ipse est, ingressi medium nebulæ, et permoti gloria tantæ majestatis, perterriti etiam magnitudine illius infinitatis, non subsistemus, et erimus quasi nihil. Deus enim lucem inhabitat inaccessibilem (*I Tim. VI*), cujus ignis sicut stipulam carnes devorat, cujus faciem nemo videre potest, et vivere; ad cujus abyssum indagandam angeli non sufficiunt, ad quem nulla potestas aspirat, præter illam quæ in unitate personæ copulata est. Demus itaque gloriam Deo, et cadentes in facies nostras, adoremus a longe vestigia Trinitatis, credentes corde, et confitentes ore, quia quidquid de ipso senserimus, aut dixerimus, sub ipso est.

Hæc fide præmuniti, ad solvendam quæstionem propositam redeamus. Christus venit a Patre, venit a Verbo, venit a Spiritu sancto, quando tota Trinitas conceptionem et humanationem illius operata est. Nihil enim aliud fuit a summa Trinitate venire, quam operante eadem Trinitate concipi et humanari. Ideo dictum est : A summo cælo egressio ejus. Venit etiam Unigenitus a Patre et a se, secundum alterius modi intelligentiam. Venit et

a Spiritu sancto. Aliter tamen a Patre, et a se, A aliter a Spiritu sancto. A Patre namque genitus æternaliter, ex matre prodiit genitus temporaliter, apud Patrem manens invisibiliter, et cum hominibus visibiliter conversatus. Hoc enim fuit illi egredi a Patre, quod tempora nostra suscipere, quod foris visibiliter apparere, et fieri, quod ex Patris natura non erat. Quod vero dictu mirabile est, iste venit ab eo, a quo non recedebat, ab illo egrediens, in quo remanebat, ut sine intervallo totus esset in æternitate, totus in tempore, totus inveniretur in Patre, quando totus in Virgine, totus in sua et Patris majestate, quando totus in nostra humanitate. Si quæris, quomodo? collige veritatem ex imagine. Verbum in corde genitum aliquando integre exit in voce, ut perfecte ad alios veniat, et totum in B corde remaneat. Sic Verbum bonum de corde Patris eructatum, et in campum exiit, et Patrem non reliquit. Venit etiam Verbum a se, descenditque sub se, quando caro factum est, et habitavit in nobis (Joan. 1), quando semetipsum exinanivit formam servi accipiens (Philip. 11). Illa exinanitio ejus descensio fuit. Ita tamen descendit, ut sibi non desset. Ita caro factum est, ut Verbum esse non desineret, nec minuit gloriam majestatis, humanitatis assumptio.

Sciendum quoque qualiter a Spiritu sancto venerit, cum Spiritus sanctus ab illo procedat. Procedit quidem ab illo Spiritus sanctus æterna processione, sed ille natus ex Maria Virgine, venit de Spiritu sancto temporali conceptione. De æterna C processione Spiritus per Psalmistam dixit: *Verbo Domini cæli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum* (Psal. xxxii). Verbum Patris os Domini nominavit; in quo semel Dominus nobis locutus est. Spiritum oris Spiritum sanctum appellavit, dictum Spiritum oris, quod ab ore procedat. Nam quod et Verbum de Spiritu sancto venerit, sic habes in Habacuc: *Deus ab austro veniet, et sanctus de monte Pharan* (Habac. 111). Per austrum in quo est vitalis calor, virtusque genitiva, Spiritus designatur, qui confert vitæ novitatem, faciens oriri germina virtutum. Et licet beatus Hieronymus, quem sequi cupimus, montem Pharan Patrem appellarit, non incongrue tamen monte Pharan idem Dominus D significatur: mons dictus propter excellentiam charitatis; Pharan propter gratiarum divisionem. Pharan quippe interpretatur *divisio*. Et Spiritus Domini dona sua singulis prout vult dividit (I Cor. xii). Venit ergo Deus ab austro, quia de calore vivificante, et regenerante conceptus est. Venit de monte Pharan, quia de ineffabili celsitudine divisionis charismatum emanante profluit. Dic nobis, sancte Daniel, qualiter de hoc monte descenderit. *Præcisus est, ait, de monte lapis sine manibus* (Dan. 11). Quis lapis? *Lapis quem reproba verunt ædificantes* (I Petr. 11). Lapis angularis. (Ephes. 11), lapis quem unxit Jacob (Gen. xxviii), lapis in quo sunt septem oculi (Zach. 111; Apoc. v), hic præcisus est de monte

sine manibus; quia Virgo sacra suscepit eum non ab homine, neque per hominem, sed de Spiritu sancto.

Dic etiam nobis, beate David, modum descensionis ejus. *Descendit sicut pluvia in vellus, et sicut stillicidia stillantia super terram* (Psal. lxxi). Prius dicendum est quod hoc vellus, quæ terra, debinc qualiter pluvia descendit in vellus, et qualiter stillicidia stillant super terram. Vellus cum sit de carne, excrescit extra carnem, et carnis passiones ignorat. Attactu leni, colore humili, mansuetudinem et humilitatem denuntiat. Formæ etiam habilitate, simplicitatis et innocentia gerit indicium, et naturali velamine membrorum fovet teneritudinem. Designat autem gloriosam Virginem, quæ in carne degens, extulit se extra carnem, et carnis passiones mactavit robore Spiritus. Nam mansuetudine et humilitate nulli similis exstitisse dignoscitur. Simplicitatem ejus et innocentiam dicere nullus sufficiet. Charitatem, qua humanum genus incessanter protegit et fovet, mentis intelligentia non comprehendit. Porro præfata terra eandem virginem demonstrat, terræ nomine appellatam, propter quamdam similitudinem (Gen. 11). Sicut enim vetus Adam de terra incorrupta nullumque passæ contagium formatus est, sic terris terra virgo novum Adam procreavit.

Si non credis mihi prædicanti ortum novi hominis de terra, crede Psalmistæ dicenti: *Veritas de terra orta est* (Psal. lxxxiv). Quæ major novitas quam ut oriatur de terra ille qui est veritas? Crede etiam tubæ ductili Isaiaë producentis gracilem et suavem admodum sonum, ac dicentis: *Rorate, cæli, desuper, et nubes pluant justum, aperiat terra, et germinet salvatorem* (Isa. xlv). Qui iterum dixit: *Erit germen Domini in magnificentia et gloria, et fructus terræ sublimis* (Isa. 1v). Germen Domini in magnificentia et gloria exstitit, quando conceptum de Spiritu sancto, et ortum de radice Jesse in summitate virgæ totum effloruit, imo flos fuit. *Et requievit super eum spiritus Domini, spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis, et replevit eum spiritus timoris Domini* (Isa. xi). Fructus vero terræ sublimis fuit, quia benedictus fructus Mariæ divinitatis celsitudine meruit sublimari. Hæc idcirco diximus, ut terræ nomine Mariam intelligi debere monstrarem.

Restat disserere qualiter pluvia descendat in vellus, qualiterve stillicidia profluant super terram. Pluvia descendit in vellus absque strepitu, sine motu, sine ulla scissione aut divisione. Leniter infunditur, tranquille suscipitur, suaviter bibitur. Sic stillicidia sensim et paulatim infundunt terram tam mirabili decursu, tantaque subtilitate, ut in introitu vix pateant, et in exitu germina producant. Ita imber veniens de ultra super cælestes aquas, descendit in gremium Virginis sine humano opere, absque motu concupiscentiæ, salva integritate, et claustris virgineis obseratis leniter infusus est, tranquille susceptus, incarnatus ineffabiliter. Stillavit quocumque

super terram ejus, in introitu non comparens, et in exitu prodiens manifeste. Sunt ad hæc tantæ rei aliæ similitudines. Enimvero ut claritas solis vitrum absque læsione penetrat, et ut radius oculorum tranquillo et claro liquori sine scissione et divisione immergitur, ut usque ad fundum universa rimetur: sic Dei Verbum adiit virgineum habitaculum, et inde prodit clauso virginis utero. Quippe qui facile posset extra virginem corpus creare de nihilo, facile potuit corpus acceptum de virgine, extra sine carnis scissione trajicere. Neque enim legi naturæ se subdidit, sed legem naturæ subdidit sibi.

Ecce diximus qualiter descenderit Dei Verbum. Ubi namque descenderit, simili modo manifestum est, quia descendit in uterum Virginis, uterum impollutum, immaculatum, consecratum manu unctionis divinæ. Ibi carni nostræ copulatum, naturæ associatum, implevit sacratissimum, et secretissimum sacramentum, ut essent duo in carne una (Gen. 1), et uno contubernio fruerentur. Factus est ergo Deus invisibilis, homo visibilis. Impassibilis et immortalis, passibilem se et mortalem exhibuit. Incircumscribitus, lineis nostræ substantiæ circumscribi voluit. Clauditur alvo puerperæ, cuius immensitas claudit ambitum cœli et terræ; et quem Cœli colorum non continent, Mariæ viscera complectuntur. Si quæris quomodo factum est istud, audi summum angelum exponentem Mariæ ordinem rei, et dicentem ei: *Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi* (Luc. 1). Gaude ergo, et lætare, Maria, quia concipies de spiramine; gaude, quia inventa eris habens in utero de Spiritu sancto. Desponsata quidem eras Joseph, sed a Spiritu sancto præventa (Luc. 1). Ille qui te creavit, signavit, et assignavit te sibi; plasmator tuus ipse factus est sponsus tuus, factus est amator formæ tuæ, qui plasmator ipse te vocat, dicens: *Veni, amica mea, formosa mea, columba mea, jam enim hiems abiit, et recessit, veni* (Cant. 1). Ille decorem tuum concupivit, et tibi conjungi desiderat. Impatiens moræ, ad te venire festinat.

Surge ergo, induere vestimentum gloriæ tuæ, ornare pretiosissimis ornamentis tuis, quia complacuit Domino in te. Surge in occursum sponsi tui, et Dei tui, et dic ei: *Ecce ancilla Domini* (Luc. 1). Festina, noli tardare, quia ille non tardabit, sed exsultabit ut gigas ad currendam viam (Psal. xviii). *Festina et tu, obliviscere populum tuum, et domum patris tui* (Psal. xlii), currens obviam ei, ut osculeris osculo oris ejus (Cant. 1), ejusque beatissimis immiscearis amplexibus. Egrederere, quia jam thalamus collocatus est, et sponsus veniet tibi, veniet tibi Spiritus sanctus. Ille *superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi*, subito. Dum vero speras, dum damna dilationis deploras, et dilecti turbaris absentia, velox et improvisus superveniet in te, ut inopinato perfruaris gaudio, et nova lætitia perfundaris. Superveniet non solum tibi sed in te, ut propius revisat te, et inspiret tuam gratissimam

A dilectionem, insinuans tibi intima aspersione verbum bonum, verbum plenum congratulationis et admirationis, plenum consilii, plenum gaudii, plenum salutis.

Spiritus sanctus superveniet in te, ut a tactu ejus venter tuus contremiscat, uterus intumescat, gaudeat animus, floreat alvus. Macta, id est magis aucta, quæ tanta suavitate perfrueris, tam cœlesti osculo dignaberis, tali sponso conjugeris, a tali marito fecundaberis. *Spiritus sanctus superveniet in te*. In alios sanctorum venit, in alios veniet, sed in te superveniet, quia præ omnibus et super omnes elegit te, ut superes universos, qui ante te fuere, vel post te futuri sunt, plenitudine gratiæ. Implevit quidem Abel tanta innocentia, ut innocens manibus et mitis corde, de manu fratris necem susciperet (Gen. iv). Tua vero innocentia millia nocentium innocentia reddidit, et saluti. Transtulit Enoch (Gen. v), sed caro, quam generabis, cum assumpta fuerit de terra, omnia trahet ad se (Joan. xii). Implevit Abraham fide (Gen. xvii), et obedientia profutura posteritati, sed fide tua et obedientia mundus salvatus gratias agit. Implevit Moysen (Exod. xix), et legis, non gratiæ latorem instituit, tibi autem tribuens non solum legis latorem, sed gratiæ et gloriæ lægitorem. Ascivit David in prophetam et regem (I Reg. xvi), sed ille tibi scribit, et Filium tuum Dominum suum nominat (Psal. cix). Quid plura memorem? Omnes superas, præes universis non solum hominibus, sed et summis cœlorum virtutibus.

Hinc est quod gloriosius præ illis nomen hæreditabis; nam cum alius dicatur angelus Dei, alius propheta, alius præco, et quisque suo censeatur nomine, pro ordine, et dignitate; tu singulari et speciali nomine appellaberis Mater Dei. Et ideo mater salutis, mater gratiæ, mater misericordiæ. *Spiritus sanctus superveniet in te*, superveniet in ubertate, in affluentia, in plenitudine et in effusione carnis et animæ. Cumque repleverit te, erit adhuc super te, et super aquas tuas feretur, facturus in te quoddam melius, et mirabilius, quam cum ferebatur super aquas a principio (Gen. 1), ut materia creationis in distinctionem formamque produceret. *Et virtus Altissimi obumbrabit tibi*, obumbrabit tibi Christus Dei virtus et sapientia. Ille humanam ex te naturam suscipiet, et plenitudinem divinitatis, quam ferre non posses, habebit in carnis susceptione. Obumbrabit ergo tibi, quia luci se inaccessiblei assumpta a Verbo humanitas objiciet, cujus objectu lux illa temperata, castissima viscera tua perfundet.

Libet, charissimi, in tanta solemnitate gaudiorum adhuc paulisper immorari, et de præfata conceptione aliquid quærere; libet ipsum divinum agalma ipsum pretiosissimum, et sanctissimum vas, in quo Dei Verbum conceptum est, apostrophando interrogare. Rogamus ergo, Domina, Dei mater dignissima, non asperneris petentes cum tremore, quærentes ex pietate, pulsantes cum charitate; rogamus, quo

affectu movebaris, quo amore tenebaris, quibus stimulis agitabar, cum hæc fierent in te, et Verbum carnem susciperet ex te? Ubi erat anima tua, ubi cor, ubi mens, ubi sensus, ubi ratio? Ardebas ut rubus, qui olim ostensus est Moysi (*Exod.* iii), et non comburebaris; liquefiebas, et non consumebaris. Ardebas liquefacta supernis ignibus, liquefacta in igne, vires resumebas ab igne ut semper arderes et interim liquefieres. Ignis ille rorem luminis exhibuit, ros luminosus unctionem præbuit, unctio semen sanctum præstitit. In quo repromissum est Abraham, quod in eo benedicerentur omnes gentes (*Gen.* xxii). Hæsisisti enim, Virgo pulcherrima, strictis amplexibus auctori pulchritudinis, et effecta plus Virgo imo plus quam Virgo, quia Mater et Virgo, hoc sacrosanctum semen deifica infusione suscepisti: *Ave igitur gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui* (*Luc.* i), Jesus Christus, qui est super omnia benedictus Deus in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA IV.

DE PARTU VIRGINIS, SEU CHRISTI NATIVITATE.

Hæri, dilectissimi, sermo noster habitus de copula spiritali et conceptu virgineo, ad partum festinat, ut quam de Spiritu sancto concepisse cognovimus, Deum verum et hominem genuisse profiteamur. Enixa est enim puerpera Dei Filium, ut mira dignatione, mira et incredibili pietate Deus ad corpus descenderet, et assumpta carne destitutos filios Adæ visitaret. Factus est ergo Dei Filius hominis filius, ut in unitate personæ Deus esset et homo; Deus ex substantia Patris ante sæcula genitus, et homo ex substantia matris in sæculo natus. Exsultavit itaque gigas geminæ substantiæ, modulatis vocibus ex tinnulis suavissimis in cithara corporis decantare, et in carnis organo compacto dulcissimos sonos edere, et ineffabili concordia resonare; ut lapides suscicaret, ligna commoveret, feras traheret, homines abstractos a carne educeret in sublime. Nam suavitate mirificæ cantilenæ suscitavit de lapidibus filios Abraham, et ligna silvarum, id est corda gentilium ad fidem commovit. Feras quoque, id est feros motus et incultam barbariem moraliter composuit, et homines ab hominibus edoctos in numerum deorum instituit. Bene autem David, cujus voces resonant in extrema terræ, cantoribus officio perfunctus est, quia de semine ejus magnus iste præceptor erat nasciturus.

Sed jam qualiter eum beata Virgo peperit, advertamus. Peperit eum, salva virginitate, quia, salvo pudore, concepit. Peperit inviolata, quia illibata suscepit. Et quia in delictis non concepit, absque dolore peperit, nullum habens in conceptione contagium, nullum passa in partu scidium. Si enim, quod nefas est cogitare, in carnis voluptate conciperet, procul dubio in partu doleret, dicente Scriptura: *Voluptas pœnam habet* (*Apoc.* xviii). Unde prima parens omissa vero et æterno gaudio, quo poterat in Dei sui amore et contemplatione perfrui,

A fluxa carnis voluptate resoluta corrui, et per intemperantiam ignominiosam damna passionum, et diræ mortis aculeos toleravit. Hinc est quod usque hodie Evæ filiæ in dolore pariunt, et quod cum dulcedine excipiunt, in magna carnis amaritudine profundunt. Non solum autem illæ, sed et omnes filii Adam, qui in carne delectantur, carne cruciantur, ut inde cruciati, unde delectati, sentiant ex verbere, quid præsumperint ex delectatione, et discant carnem non amare, nec carnis desideria perficere. *Qui enim in carne seminaverit, dicente Apostolo* (*Gal.* vi), *de carne metes corruptionem.*

Porro Dei Genitrix nec in carne delectata, nec carne cruciata, et in conceptione virginior, et in partu exstitit sanior, obstetricante illa manu, de qua per Psalmistam Deo dicitur: *Fiat manus tua, ut salvet me* (*Psal.* cxviii). Manus quippe Dei unigenitus Patris appellatur, per quem fecit sæcula (*Hebr.* i). Hæc manus facta, quando incarnata non solum nullum vulnus infixit, verum, attestante propheta, languores nostros ipsa tulit, et dolores nostros ipsa portavit (*Isa.* liii). Plane manus ista plena remediis, plena medicinis, sanavit omnem languorem, morbos expulit et mortuos suscitavit (*Matth.* iv). Inferni claustra dissipavit, fortem ligavit, et vasa ejus diripuit, et spiritum charitatis eorum cordibus infudit (*Matth.* xii). Manus ista solvit compositos, illuminat cæcos, erigit elisos, diligit justos, custodit advenas, pupillum et viduam suscipit (*Psal.* cxv). Tentatos eripit a tentatione, dolentes reficit consolatione, mœstis reportat lætitiã, laborantes sub umbra sua protegit, meditantibus leges scribit, orantium corda tangit et benedicit, ut tactu confirmetur, in benedictione amore proficiant, et perseverent in opere, dehinc ad patriam reducit et ad Patrem perducit. Ideo enim caro facta est, ut carne carnem traheret, et carni conjungeret carnem, glutino charitatis ad Dei invisibilia, et invisibilem Patrem omnipotentem ovem erraticam reportaret. Nam quia, relicto Deo, illa in carne cecidit, necesse fuit ut hujus incarnatæ manus ministerio, quasi quodam vehiculo, ad Patrem sublevata rediret. Hac igitur obstetricante manu, Maria non solum non doluit, verum etiam in partu virgo fuit. Hæc est illa janua, de qua in Ezechielis volumine legimus: *Porta ista clausa erit principi, et per eam princeps egredietur* (*Ezech.* xlii). Per hanc nimirum princeps regum terræ Christus egressus est, quam sicut in ingressu non aperuit, sic in egressu non patefecit. Pertransiit in pace, et semita ejus non apparuit. Et si miraris clauso utero Mariæ, signatoque virginali pudicitia Deum natum, mirare quod clauso obseratoque aditu septicri ad superiores rediit, et clausis januis ad discipulos introivit. Non enim tollimus admirationem, sed incredulitatem arcemus.

Omnia quæcunque voluit, Dominus fecit (*Psal.* cxxxiv), et universa opera ejus mirari possunt, non

investigari. *Cunctæ res difficiles*, ait Salomon, *non potest eas homo explicare sermone* (Eccl. 1). Nam, ut omittam qualiter ex uno parvo grano ingens arborum silva oriatur, et qualiter ex Adam et Evæ semine, humani generis massa producta sit, aliaque innumera præteream, quis explicet naturam ciniphis de terra? unde alarum extensio, et pedum deambulatio? unde ocelli et forma capitis? unde effigies corporis? unde aculeus tam subtilissimus, ut ab oculis interdum evanescat? ita concavus et perforatus, ut exhausto sanguine brevissimi corpusculum animantis impleat? Si autem inquisitione ciniphis succumbit tua ratiocinatio, o homo, erubescite altiora te quærere, et fortiora te investigare. Nam si teipsum et brevem abyssum animi tui non colligis, in infinitatem majestatis qualiter ascendis? Qui nescit usque ad primum limitem numerare, quomodo poterit de arithmetica judicare. Qui nescit quid sit punctus aut linea, eritne perfectus in geometria? Qui nescit sonum edere, musicamne poterit docere? An erit peritus astronomus, nesciens quid sit motus? Ita qui se ignorat, alta Dei non penetrat.

Quid est enim humana sapientia divinæ sapientiæ comparata? Nec locum puncti, nec punctum puncti apud eam obtinet. Nam ut quoddam mirabile proferam, oculus ciniphis aliqua proportione magnitudini cœli comparari potest, humana vero mensura nulla proportione contingit divinam immensitatem. Quæ enim pars finitum infiniti? mensurabile immensurabilis? momentaneum æterni? Aut qua multiplicatione vel numero creatura comparabitur Creatori? Si millia millium extenderis in infinitum, casso labore coneris, et ne ulla quidem vel extrema proportiuncula humanam scientiam divinæ sapientiæ poteris comparare. Unde si Dei essentia contempletur, hominis substantia non invenitur, attestante propheta, qui ait: *Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, et quasi monumentum, et inane reputatae sunt* (Isa. xl., 17). Et Dominus ad Moysen: *Ille dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos* (Exod. iii). Cum se esse perhibuit, ab illis esse removit. Crede ergo Deo, humana parvitas, imo humanum nihil, et super omnipotentissima sapientia sit firmissima argumentatio tua. Illam præpone, illam assume, et de illa fac conclusionem. Credo vero quod quicumque auctori suo perfecte adhæserint, non arcebuntur lege naturæ, sed supra naturam, cum auctore naturæ stabiliuntur. Neque enim auctori suo natura legem imposuit, sed auctor leges dedit naturæ quas voluit; et quando vult, mutat ipsas leges, sicut quando de aqua vinum fecit (Joan. ii), et de luto formavit oculos (Joan. ix). Quando etiam seipsum in manibus continens distribuit edendum et bibendum discipulis suis, totus extra remanens, et intus edentes se pascens (Matt. xxvi). Sic (quod ad rem attinet) foras exiit clauso utero Virginis. Hæc contra incredulos, et pro incredulis dicta sunt.

PATROL. CLXXXVIII.

Nec vos, Judei, intactos præteream, qui prophetas ad vos missos occidistis (Matt. xxiii), et Dei Filium, qui salvandis volis venerat, interemistis; idem poculum miscentes Domino prophetarum, quod et prophetis ante miscueratis. Dixistis enim: *Hic est hæres, venite, occidamus eum, et nostra erit hæreditas* (Matt. xxi). Imo quia hæredem occidistis, hæreditatem amisistis. Nec jam vestra dicenda est hæreditas, quam, emenso mille annorum spatio, perdidistis. Quare ergo dicitis nondum venisse Messiam, nondum natum Christum? Aut ipsi mentimini, aut veritatem mendacem facitis, quæ loquitur in Psalmo de David dicens: *Ponam in sæculum sæculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies cœli* (Psal. lxxxviii). Et iterum: *Semel juravi in sancto meo, si David mentiar, semen ejus in æternum manebit, et thronus ejus sicut sol in conspectu meo, et sicut luna perfecta in æternum? et testis in cælo fidelis* (ibid.). Rogo, ubi est ista promissio, ubi thronus David perfectus sicut sol in conspectu Dei? et perseverans sicut dies cœli? Quod si veritas non fallit, nec fallitur, præsertim dicente beato Jacob: *Non auferetur sceptrum de Juda, et dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium* (Gen. xlix). Venite ad Ecclesiam Dei, et videbitis Filium et Dominum David sedentem in throno suo, cum potestate magna, et majestate.

Quod si adhuc impudenter et irrationaliter contenditis, et dicitis: Christus cum venerit, regnabit gens nostra cum illo. Videte primitivam Ecclesiam de gente vestra. Videte fratres vestros, qualiter regnant cum Christo. Ecce corda eorum vivunt in sæculum sæculi (Psal. xxi). Sapientiam eorum narrant populi, et laudem eorum nuntiat omnis Ecclesia sanctorum (Eccl. xxxix). Et adorant eos tribus et populi, et incurvantur ante eos filii matris eorum (Gen. xxvii), id est Ecclesiæ. Erubescite, inimici Christi, conculcari sub pedibus ejus cui a Patre dictum est: *Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum* (Psal. cix), et incipite fieri de membris ejus, ut bibatis redemptionis sanguinem, quem patres vestri fuderunt in suam perniciem.

Et de vobis gentilibus, quid dicam? Caro nostra et os nostrum estis, quæ res amplius de vestra vos reddit salute sollicitos. Quare enim non creditis Christum Deum esse? Creditis quidem illum natum, et natum ex Virgine absque ullo peccato vixisse. Sed quia Deum illum esse non creditis, erratis perniciose et perditissime delinquitis. Sed dicitis: Ita credere a propheta nostro edocti sumus. Si vultis scire quod vester ille pseudopropheta fuerit, ex verbis ejus condemnabimus eum, et ex ore illius stultitiam ejus improbamus. Ille dicit Christum vere de Virgine natum, absque ullo mendacio et absque ullo peccato conversatum. Sed Christus qui ejus testimonio semper verax fuit, attestantibus prophetis et apostolis, Deum et Dei Filium seorsus apertissime in Evangelio professus est: ergo ille mendax

fuit, qui Christum Deum non esse perhibuit. Confugite ergo viscera vestra ad Ecclesiam catholicam et apostolicam, quia sicut olim in diluvio præter arcam nullus inveniebatur locus salutis (*Gen. vii*), ita nunc præter Ecclesiam Christi nullus est locus diffugii.

His omissis, redeamus ad id de quo tractabamus, et differentiam partuum Mariæ et Evæ perpendamus. Eva parit corrupta, Maria incorrupta peperit. Eva in dolore, Maria in salute. Eva in vetustate, Maria in novitate. Ista servum, illa Dominum. Ista reum, illa justum. Ista peccatorem, illa justificantem a peccato. Evæ partus mortes multiplicat, partus Mariæ a morte salvat. Evæ parturienti draco insidiatur, partui Mariæ ab angelis ministratur. Evam parturientem tremor cordis occupat, parientem Mariam virtus divina lætificat. Eva quos parit, multis exponit casibus, quos parit Maria, salvat a malis omnibus. Eva pariente, abundavit malitia, pariente vero Virgine Maria, superabundavit gratia. In partu Mariæ cœli lætati sunt, et terra exsultavit, infernus etiam commotus expavit. Cœli lætam dederunt stellam, irradiantem (*Matth. ii*), et angelorum gloriosum exercitum collaudantem, et dicentem : *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis* (*Luc. ii*).

Exsultans terra dedit pastores glorificantes (*Luc. ii*), et magos adorantes offerentesque munera, aurum, thus, et myrrham (*Matth. ii*). Infernus conturbatus dedit regem impium, et commovit in iram satellitem grassantem in necem innocentum, nec miserantem lactantibus uteris, avulsosque ab uberibus occidentem (*ibid.*). Ita pariente Maria, boni lætati sunt et mali turbati, quia ille nascebatur, qui bonis bona redderet et malos debita ultione feriret. Puta quando enixa est puerpera, faciem universitatis risisse, et lætum orbem suo plausisse Domino. Puta cœlum abstersis nubibus induisse decorem, et sidera dicentia : Adsumus (*Job xxxviii*), luxisse ei cum jucunditate. Puta noctem effudisse lumen in tenebris, et pro caligine ministrasse splendorem. Nox illa dedit lumen antequam oriretur, et lucem quæ ob nimium splendorem jubar solis obnubilat.

De hac nocte per Psalmistam dicitur : *Nox illuminatio mea in deliciis meis* (*Psal. cxxxviii*). Et conversus ad Dominum dixit : *Tenebræ non obscurantur a te, et nox sicut dies illuminabitur, sicut tenebræ ejus, ita et lumen ejus* (*ibid.*). Fulgebat aeris grata et serena temperies, et cuncta pacata in ordine suo auctorem suavitatis et pacis venisse testabantur. Annon putas in ortu Christi cuncta pacata, quæ legis, illo moriente, cuncta turbata? Illo moriente turbarentur, et nascente non pacarentur; morientem suo sensu sentirent, nascentem nescirent? Si autem illo nascente cuncta lætata sunt, mater ejus qualiter lætabatur? Si cuncta gaudebant, illa quanto gaudio fruebatur? Aut quæ erat in genitrice lætitia, si ita gaudebant omnia? Lingua bal-

butit, cor refugit, sensus expavescit ad pondus tanti gaudii. Quomodo enim vas adhuc fragile, adhuc luteum et mortale ad tantam vini gaudiorum poterat durare? quia ille obumbrabat ei in ortu Christi, qui in conceptu obumbraverat. Ille dabat sufferentiam gaudiorum, qui affluentiam præstabat, et quam gloria majestatis replebat ineffabili abundantia, virtus Divinitatis mirabili potentia continebat.

Cum igitur natum repromissum edidisset, diem ex die in nostrum peperisset, conversa ad Deum toto corde, vocem gratiarum et laudis suæ auditam fecit in excelsis (*Psal. xcvi*), obtulit acceptum labiorum sacrificium, et hostiam jubilationis immolavit, et dedit holocausta cordis pacifica, et thus odoris suavissimi in incensum Domini adolevit. Accipiens vero natum Emmanuel aspexit lucem incomparabiliter sole pulchriorem, et sensit ignem aquis inextinguibilem. Suscepit in testa carnis genitæ fulgorem illuminantem omnia, et Verbum univēsa portans, portare meruit inter brachia. Repleta igitur scientia Domini, sicut aquæ maris inundantes raptur extra se, et mente sursum elevata, altissima contemplatione defigitur. Miratur se virginem assumptam in matrem et Dei genitricem se læta miratur. Intelligit in se completa patriarcharum promissa, prophetarum oracula et Patrum antiquorum desideria, qui Christum de Virgine nasci præconabantur, et ortum ejus votis omnibus expectabant. Videt Dei Filium sibi commendatum, et mundi salutem sibi creditam lætatur. Audit sibi dicentem et in se loquentem Dominum Deum : Ecce elegi te ex omni carne (*Ecl. xlv*), et inter omnes mulieres benedixi. Ecce commendavi tibi Filium meum, commisi tibi, unicum meum. Noli timere lactare quem genuisti, educare quem peperisti, agnosce non solum Deum, sed et filium. Filius meus est, filius tuus est. Filius meus ex divinitate, filius tuus ex assumpta humanitate. Quo itaque affectu et studio, qua humilitate et reverentia, qua dilectione et devotione id explerit, hominibus incognitum est et Deo cognitum, qui renum et cordium est scrutator (*Psal. vii*). Deo cognitum, qui spirituum ponderator est (*Prov. xvi*).

Sæpe, ut credimus, oblita esus ac potus, spretaque carnali necessitate, noctes insomnes agebat, ut Christum mente cogitare, Christum carne videret, cujus ardebat desiderio, cujus flagrabat obsequio. Sæpe etiam agebat, quod in Canticis canticorum scriptum est : *Ego dormio et cor meum vigilat* (*Cant. v*). Carne quippe dormiens, animo vigilabat, nocturna quiete somnians, quæ per singulos dies cogitabat, et vigilans in eisdem se inveniebat et artus sopori concedens, in pace in idipsum dormiens quiescebat (*Psal. iv*). Ubi erat thesaurus ejus, ibi et cor; ubi gloria, ibi et conscientia. Diligebat Deum ac Filium suum ex toto corde, ex tota mente et ex omnibus viribus suis; ex toto corde, quia toto affectu; ex tota mente, quia toto intellectu; ex omni us viribus, quia omni cordis intentione.

et mandatorum omnium executione. Videbat oculis et manu tractabat verbum vitæ. Felix cui præstitum est fovere eum, qui fovet ac nutrit omnia, portare portantem universa, lactare filium qui lac ipsis uberibus infudit, pascere cuncta pascentem et escam avibus administrantem. Pendebat in collo ejus Patris sapientia et in humeris ejus virtus movens cuncta residebat. Stabat in sinu materno parvulus Jesus, et in gremio quiescebat virgineo sanctorum requies animarum. Aliquando subnixo capite, læva dextraque tenentem, vultu placidissimo, Genitricem aspiciebat, quam desiderant angeli videre, et blando murmure vocabat genitricem, quam omnis spiritus appellat in necessitatibus.

At illa repleta Spiritu sancto, sanctum pectus pueri suo pectori copulabat, et faciem illius faciei suæ applicabat. Nonnunquam osculabatur manus et brachia, et materna confisa licentia, ab ejus ore sacratissimo dulcia oscula carpebat. Non satiabatur visu, nec implebatur auditu, quia illum videbat et audiebat, quem *multi reges et prophetæ voluerunt videre, et non viderunt, et audire et non audierunt* (Luc. x). Proficiebat igitur magis ac magis in amore, et animus inardescens mente pervigili, divinis obtutibus inhærebat. Non labores, non dolores, non discrimina, non penurias aut necessitudines, non fortitudines, aut mortes, non regis impiissimi furorem et fugam reditumve in Ægyptum, et ex Ægypto pro nati charitate formidabat. Erat gratissima in opere, lætissima in actione, promptissima in obsequio, devotissima in ministerio, et humillima in famulatu. In cunctis prospere agebat, cuncta strenue et sapienter administrabat. Universa humanitatis officia vultu sereno, et mente tranquilla percurrit. Nam sicut in theorica nulli similis exstitit, sic in activa vita similem non invenit. Sed quo tendit oratio? vincimur, et nos vinci gratulamur. Valde supra nos est, quod attentavimus, longe inferius jacemus. Ergo redeamus ad nos, et culpas fletibus diluamus. Rogemus matrem pietatis per arcana gaudii, et ineffabiles amores, quos singulari privilegio meruit, ut maternæ pietatis affectum nobis impendat, et pro nostris excessibus apud proprium intercedat filium. Qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA V.

DE MENTIS ROBORE SEU MARTYRIO BEATISSIMÆ VIRGINIS.

Memores sponsionis nostræ et scientes quod a nobis nihil possumus facere (II Cor. viii), non enim sumus sufficientes aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est, a Patre luminum cordis illuminationem et oris apertionem imploramus. Sciendum itaque duo esse genera martyrii, unum in manifesto, aliud in occulto, unum patens, aliud latens, unum in carne, aliud in spiritu. Carne sancti apostoli et martyres passi sunt, qui ob amorem veritatis, in testimonium Jesu se ipsos impenderunt, et effecti hostia Christi calicem Domini biberunt, ut

A per crucem ascenderent ad majestatem, et per mortem temporalem vitæ æternæ participes effici mererentur. Isti in Canticis canticorum (*Cant. vii*) ascendunt in palmam apprehendere fructus ejus et per ascensum purpureum (*Cant. iii*) in lectulum veri Salomonis congregantur, ut discumbant in reclinatorio aureo, et deliciis affluant universis, edentes ac bibentes in regno Dei, Christo illis administrante (*Luc. xxi*). Spiritu vero sancti illi passi sunt, qui aliquid passione carnis durius in suis spiritibus pertulerunt. Spiritu passus est Abraham, quando jussus Isaac filium suum, quem unice diligebat, immolare, paterno pertentatur affectu et ab imis visceribus pietate nati movebatur (*Gen. xxi*). Agebat tamen nihilominus injunctum opus impiger executor, et divinæ jussionis accelerans imperium, itinere trium dierum pervenit ad montem Oreb, ubi, sicut ei fuerat imperatum, struem lignorum composuit, ligatum Isaac superimposuit, acceptoque gladio immolasset filium, nisi voce cœlitus lapsa repressus audisset: Ne extendas manus in puerum, nunc cognovi, quod timeas Deum. Vir iste supra carnem passus est, quia filium, quem carne propria plus amabat, et fide, et devotione offerre non distulit, et plenam facti deliberationem, tertia die deinde ostendit.

Ita legislator Moyses animo passus, quando stetit in confectione in conspectu Dei, et pro populi salute rogaturus, salutem suam longe projecit, dicens: *Aut dimitte illis hanc noxam, aut dele me de libro quem scripsisti* (*Exod. xxxii*). O jaculum in corde! o vulnus durius omni vulnere! o plaga intimis animæ visceribus inhærens! *Aut dimitte illis hanc noxam, aut dele me de libro, quem scripsisti*. Optabat anathema esse a Christo pro fratribus (*Rom. ix*), et aliorum suam reputans salutem, alieno quam suo damno magis affligebatur. Neque enim sibi fore integrum credidit, si aliis morientibus ipse viveret, et aliis periclitantibus solus regnum intraret. *Charitas quippe non quærit quæ sua sunt* (*I Cor. xiii*), quia communia propriis, non propria communibus antepopit. Unde David et ipse animo passus, cum videret angelum cadentem populum, ingemuit, et ex toto corde conversus ad Deum, se peccasse, se inique egisse commemorat, in se converti gladium exorat (*II Reg. xxiiv*). Excusat Israel, se cum stirpe sua deleri expostulat, tantum ut mucro madens sanguine a cæde conquiescat, et ultrix ira innocentes ultra non perimat. Puta advertimus ex his, quod mentis martyrimum carnis tormenta excedat.

Hoc itaque patiendi genere gloriosa triumphans, quanto cunctis vicinior, tanto cunctis gloriosior, venerandæ cruci Dominicæ passionis inhæsit, hausit calicem, bibit passionem, et torrente doloris potato, nulli unquam similem potuit perferre dolorem. Currit post Jesum, non tantum in odore unguentorum, sed in multitudine dolorum. Non solum in gaudio consolationum, verum et in abundantia passionum. Cernebat verum Salomonem mater ejus in diado-

mate, quo coronaverat (*Cant. III*) eum noverca syn-
agoga, et ipsa coronata corona tribulationis post
eum incedebat. *Stabat autem juxta crucem (Joan.*
19), ut illud dulcissimum caput nati, unctum oleo
justitiæ præ participibus suis (*Psal. 114*), arundine
percutsum et spinis coronatum tristi spectaculo
videret. Aspiciebat specioso forma præ filiis homi-
num non esse speciem (*ibid.*) neque decorem; ex-
celsum super omnes gentes, despectum, et novissi-
mum reputatum; Sanctum sanctorum cum sceleratis
et iniquis affixum, oculos sublimis hominis hu-
miliatos, et cervicem sustententis omnia, humeris
inclinatam pendere; serenissimam faciem Dei emar-
cuisse, et decorem vultus ejus absconditum. Hinc
illi per prophetam dicitur: *Vere tu es Deus abscon-*
ditus (Isa. 45). Quare absconditus? quia non erat
ei species, neque decor, et *cornua in manibus ejus.*
Ibi abscondita est fortitudo ejus (Habac. III). Annon
absconditus, quando manus misit ad fortia, et pal-
mæ ejus clavos consecutæ sunt? Lucebat in mani-
bus fixura clavorum, et latus innocuum dedit vul-
neri locum. Humiliaverunt in compedibus pedes
ejus, ferrum pertransiit plantas ejus, et bases ejus
stipiti affixæ sunt. Hæc vulnera a suis, in domo sua,
pro nobis passus est.

O præstantissima ejus vulnera, quibus mortem
occidit, et inferna momordit! *Mors*, inquit, *ero mors*
tua, morsus tuus, inferne (Osee 13). Captus est Le-
viathan hamo, et dum liat ad escam vermis cla-
mantis in Psalmo: *Ego sum vermis, et non homo*
(Psal. 111), horum vulnerum ferro sauciatus inhæ-
sit. Illis ergo tam pretiosis vulneribus irretitus est
diabolus, et homo liberatus. Habes ergo, Ecclesia,
habes, columba, foramina petrae, et cavernam mace-
riæ, in quibus requiescas (*Cant. 1*). Ne timeas Goli-
am furentem (*I Reg. 17*), animo atrocem, vultu
minantem ingentia, quando a vero David mucrone
proprio enervatus volebat percutere, et percussorem
invenit; vulnerare curabat, et graviter ipse vulne-
ratus est. Nodis ipse se suis implicuit, et suo se co-
natu dejecit. Non sua rapuit, et sua amisit. Aliena
invasit et propria perdidit. Appensus est in statera
sanguis Christi, et paterno judicio præponderans,
hominum peccata, et diaboli vincula dissolvit. Ex-
spoliatus itaque tam vasis pretiosissimis, quam
omni gloriosa substantia, et armis in quibus habe-
bat fiduciam (*Luc. 11*), hostis ille antiquus reserva-
tur in judicio, pro effusione sanguinis Filii Dei
pœnas æternas luiturus. Et vos cum illo, Judæi,
ingrati, blasphemii, parricidæ, ardebitis, ut quos
ministros invenit in scelere, sodales habeat in
igne.

Filios, ait Dominus, *nutrivi et exaltavi, ipsi autem*
contemnentes spreverunt me (Isa. 1). Vere ille vos
enutrivit, et exaltavit, et scelere vestro in cruce
exaltatus est. Induit vos coccino in deliciis (*I Reg. 1*),
et ornatu gloriæ, et insania vestra denudatus est.
Corona inclitya protexit vos (*Prov. 14*), et coronam
spineam capiti ejus inposuistis. Cibavit vos ex adipe

A frumenti (*Psal. 117*), et fel ei in escam dedistis.
Dederunt, ait, *in escam meam fel, et in siti mea po-*
taverunt me aceto (Psal. 118). Longos fecit funi-
culos hæreditatis vestrae, et clavos vestros consoli-
davit (*Isa. 14*), vos autem brachia ejus extendistis,
et manus, quæ mortuos suscitaverant, clavis affixi-
stis. Obstupuit cælum super hoc, et indutum est
tenebris quasi sacco cilicino. Sol et luna retraxe-
runt splendorem suum, (*Matth. 27*), et habitu ma-
joris circumdati, visi sunt flere factorem suum.
Aer obtenebratus, et densa caligine conglobatus
est. Terra tremuit, et commota est. Saxa scissa
sunt, monumenta aperta sunt, et ab inferis inortui
surrexerunt (*ibid.*). Infernus ipse scelus exhorruit,
et inferi furia conturbata sunt. Judæus vero terra
insensibilior, saxis durior, inferno crudelior, dæmo-
nibus infidelior, neque sensit Dominum, neque sci-
dit animum, nec scelus exhorruit, nec fidem adbi-
buit. Et quid facies, popule nequam, *gens scelerata*,
domus effundens sanguinem Crucifixi, cum venerit
in nubibus cum potestate magna et majestate, de-
scendet ardentibus cælis et terra, et adventus sui
terrore elementa dissolvit, et cum venerit, signum
crucis apparebit in cælo, et ostendet dilectus cicat-
rices vulnerum, et loca clavorum quibus a te in
domo tua confixus est? Tunc planges te super te
planctu quasi unigeniti, et dices *montibus: Operite*
nos, et collibus: Cadite super nos (Luc. 23) a facie
gladii columbae, et ab ira furoris Domini. *Pone te*
C *in cilibanum ignis in tempore vultus sui, in ira sua*
conturbabit te, et devorabit te ignis (Psal. 11).
Turbo veniens rapiet te, tempestas sæva demerget
te, ignis æternus succendet te, tartareumque chaos
sero precantem involvet. Et ne dicas more tuo so-
lito: In longum prophetat iste (*Ezech. 12*), ecce Do-
minus asportari te fecit, ut asportatur gallus galli-
naceus, et sicut amictorium sublevavit te (*Isa. 48*),
ut vilis et exsul moriaris in terra non tua, et du-
plici contritione contritus, sola vexatione amissum
intellectum recipias, et discas ex pœna, quæ ex
culpa præsumpsisti.

Igitur tam pro nati morte, quam pro Judæorum
perditione, ineffabili dolore gloriosæ pectus ureba-
tur, et altissimo pietatis jaculo confossum, extre-
mas spirabat inter angustias, hausit poculum ama-
rius ipsa morte, et quod hominum genus ferre non
posset, adjuta divino munere femina valuit susti-
nere. Vicit sexum, vicit hominem et passa est ultra
humanitatem. Torquebatur namque magis, quasi
torqueretur ex se, quoniam supra se incomparabi-
liter diligebat id unde dolebat. Et ut paulisper omit-
tamus acerbissimam illam de morte nati mœstitiam,
quis explicet quo dolore arcebatur beata Virgo,
quibusve premebatur angustiis, cum propheticis
oculis cerneret stirpis suæ magna quadam ex parte
condemnationem, gentis attritionem, casum populi,
ruinam patriæ, et ipsius olim civitatis sanctæ Hieru-
salem eversionem. Certe prophetae præcii futu-
rorum prædixerunt excidium Judæorum, et interi-

tum suorum fletu multo persecuti sunt. Ipse Dominus movit lacrymas super Hierusalem (*Luc. xix*), et apostoli multo tempore flevit perfidiam patriæ. Paulus plenus pietate optavit anathema esse a Christo pro fratribus (*Rom. ix*), qui erant secundum carnem, ut eos ad salutem provocaret, et æmulationem; quanto magis Mater pietatis cuncta faceret, omnia libens sustineret, quibuslibet se pœnis et mortibus objiceret, ut iminentem interitum, et cladem a gente sua submoveret.

Sed honor regis iudicium diligit, et Dei summi iustitia irrefragabilis iustissime disponebat, quando alma redemptoris et misericordiæ Mater plangebatur. Nec vero quisquam opponat, Judæos exosos Dei genitrici, eo quod filium suum morte turpissima condemnarunt. Quos enim morti æternæ appropriare videbat, nequaquam odio suo dignos existimavit, et sugillatione, sed affectu plurimo, sed lacrymis multis et magna miseratione. Unde tam particeps charitatis, quam crucis Jesu assumpsit orationem pro eis, corde perfecto paternæ pietatis aures compulsans: *Pater, dimitte illis hanc noxam, quia nesciunt quid faciunt (Luc. xxiii)*. Hæc vox ejus, desiderium ejus fuit, quod melius aures pulsantur incircumscripti Spiritus, replentur omnia, et ubique audientis. Cæterum quicumque diligitis matrem Domini, advertite, et totis affectuum visceribus considerate, quantum et inimicos Unigeniti plangeret morientis. Effugit omnem sensum, humanos intellectus exsuperat concepta de passione nati tristitia. Nulla huc similitudo, nulla ad tantam mœroris acerbiter accedit comparatio. Quæ enim mater dilexit filium suum, ut ista? Non enim fortuito concepit, ut cæteræ mulieres, sed unicus Patris pia electione et gratuita bonitate matris visceribus influxit, hoc est unde magis diligebat. Neque vero, ut cæteri, offensam in vita sua matri retulit, sed gratiæ gratuitatem infudit, dicente de eo Scriptura: *Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus (I Petr. ii)*. Item ait de gratia: *Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis, propterea benedixit te Deus in æternum (Psal. xlii)*. Hoc est unde magis diligebat. Eundem quoque habuit Deum, quem et filium, quia *homo natus est in ea, et ipse fundavit eam Altissimus (Psal. lxxxvi)*. Et hoc est, unde magis incomparabiliter diligebat. Sola enim a sæculo meruit habere eundem filiumque et Deum.

Ergo abyssum invocante (*Psal. xli*), duæ dilectiones in unam convenerant, et ex duobus amoribus factus est amor unus, cum Virgo mater filio divinitatis amorem impenderet, et in Deo amorem nato exhiberet. Quo igitur magis diligebat plus doluit, et amoris magnitudo attulit fomenta passionis. Quid enim ageret, cum in Calvariæ consisteret loco, et videret crucem, clavos, vulnera morientis in innocentia, nec tamen exsatiatam immanitatem Pharisei furentis invidia? Pendebat ille luens nostra, non sua delicta, et Pharisei cum scribis illudentes

A percutiebant caput ejus, et offerebant acetum felle mistum ori ejus (*Joan. xix*), ut impleretur prophetia David dicentis ex persona Christi: *Super dolorem vulnerum meorum addiderunt (Psal. lxxvii)*. Inter hæc Dei genitrix consternabatur animo, et dolores ut parturientis apprehenderunt eam. Ibi gemitus, ibi singultus, ibi suspiria, ibi mœror, ibi dolor, ibi agonia, ibi æstus animi, ibi incendia, ibi mors morte durior, ubi vita non tollitur et mortis angustia toleratur. O veneranda, et plena devotionis et lacrymarum memoria! recordari, qualiter sancta illa anima gloriose passa sit, quasve pertulerit de Christi morte angustias! Pallidus vultus Jesu exsanguem reddidit vultum Genitricis. Ille carne, illa corde passa est. Denique contumeliæ et opprobria impiorum in capite materno redundabant. Mors Domini illi amarior morte fuit. Et licet edocta Spiritu resurrectorum non ambigeret, necesse illi tamen fuit paternum calicem bibere, et horam suæ passionis non ignorare. De hoc illi prophetavit reverendus senex Simeon, dicens: *Tuam ipsius animam gladius pertransibit (Luc. ii)*. O Domine Jesu, *terribilis in consiliis super filios hominum (Psal. lxxv)*, nec Matri tuæ pepercisti, quin gladius animam suam pertransiret. Hac nobis per igneum gladium, atque versatilem transeundum omnibus in communi ad lignum vite, quod est in medio paradisi (*Gen. iii*).

Sed ad ordinem redeamus. Poterat ergo beata Maria illud, quod specialiter Christo convenit, exclamare: *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite et videte, si est dolor similis, sicut dolor meus (Thren. i)*. O quantus et qualis dolor, o quæ et qualis in illo dolore Maria, et nunc qualis erat, quantum distabat ab illa, quæ olim inter choros angelorum nato obsequia deferabat pastoribus glorificantibus, et magis adorantibus cum oblatione munerum mysticorum? Distabat vero, non virtute, sed mœrore, non gratia, sed pressura. Nam virtute agebatur et multiplicabatur gratia. Propterea in tanta posita adversitate, nec resolvit pudorem verecundiæ, nec amisit vigorem constantiæ. Ad cuius rei probationem ait de ea beatus Ambrosius Mediolanensis episcopus: *Lego stantem juxta crucem Domini, non lego plorantem. Stare namque in illa cordis amaritudine magnæ ascribitur constantiæ, abstinere a lacrymis summæ verecundiæ adnotatur. Cohibebat illa lacrymas præ pudore, stabat sublimissima quadam animi magnanimitate. Itaque nec dolor excussit lacrymas, nec animum pœna dejecit. Quia hinc pudor honestus, illic fortis constantia decertabant. Ergo, charissimi, imitemur Matrem Domini, ut inter adversa non obliviscamur verecundiæ et memores simus constantiæ. Non deerunt tristitiæ, non deerunt adversa, non deerunt tentamenta, et mors ipsa transitum faciet per nos. Vallemus animum humili verecundiâ, et firma constantia. Vivat in mortem pudor, et inter gladios animi constantia perseveret. Tunc effecti morum similitudine similes Genitrici Dei, post eam addu*

cenam in templum regis et filii sui. Cui cum Patre A et Spiritu sancto laus est ab omni creatura, per infinita sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA VI.

DE GAUDIO ET ADMIRATIONE B. V. IN RESURRECTIONE ET ASCENSIONE JESU FILII SUI AD PATRIS DEXTERAM.

Comedite, amici, bibite et inebriamini, charissimi (Cant. v). Invito vos ad mensam sapientiæ et ad vini libamina, quæ miscuit vobis in cratere calicis præclari. Invito vos ad epulas gloriosæ, ad convivium Dei Genitricis. Felix, qui tali potitus convivio, coram recumbentibus in veste nuptiali fulgebit! Apponetur ei panis vitæ, confirmans, repleus et satians suavitate mirifica. Et vinum lætitiæ, vinum procedens de gemmine vitis, vere vinum resurrectionis, expressum de ligno Dominicæ passionis. Hoc vinum botrus ille protulit (Num. xiii). qui ablatus e terra promissionis in vecte ligneo pependit. Edet præterea præfatus conviva in stola prima, et annulo pacis, occisus a patre vitulum saginatum, accinctus renes zona fidei et castitatis, habens etiam calceamenta in pedibus (Luc. xv), utpote ad omne opus bonum præparatus, agni Paschalis assas igni carnes manducabit (Exod. xii). Nec deerit edentis voluntati hinnulus cervæ gratissimæ, et cervus saliens de valle inferi in montem cæli. Dehinc percipite pisce, qui ad litus maris inventus est super prunas (Joan. xxi), apparente discipulis Domino in resurrectione. gustabit simul favum mellis. Sumensque Canticum de Canticis canticorum dicit in illa die: *Comedi favum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo* (Cant. v). Affluens itaque deliciis universis, ita secum alios ad prandium invitabat (*ibid.*): *Comedite, amici, bibite et inebriamini, charissimi*. Et ego, fratres ad hoc prandium vos invito. Edite panem vitæ, vinum lætitiæ bibite, inebriamini gaudio resurrectionis. Ebrietas hæc summa sobrietas est, hæc mundi memoriam obliterat, et Deum præsentem animo semper inculcat, hac ebrius quisque cunctorum semper obliviscitur, et solius divinæ charitatis recordatur. Hæc igitur et vos inebriamini, dilectissimi, cum Dei Genitrice inebriamini, et gaudete cum gaudente, qui cum lugente luxistis.

Tempus gaudii, et tempus mœroris, ait Salomon (Eccl. iii). Mœror abiit, gaudii tempus advenit, verum gaudium, quod de Christi resurrectione provenit. Surrexit enim, et erexit animum Matris suæ. Jacebat illa velut in quodam artissimo mœroris tumulo, donec Dominus jacuit in sepulcro. Illo namque resurgente, revixit spiritus ejus, et quasi de gravi somno evigilans, solem justitiæ et radios resurgente in luce matutina respexit. Intuita est ortum surgentis auroræ, et præcedentem in filio futuram carnis resurrectionem. Pascēbatur oculis in carne fulgida resurgentis, et mente cernebat gloriam Divinitatis, ut intus et foris egrediens et ingrediens fruatur pascuis veræ sempiternæque felicitatis.

Facta igitur extra se, sique oblita præ gaudio, adhæsit corde ketissimo Patri spirituum, et conglutinata Deo, in illum tota efferebatur, in cuius amoris immensitate tota refundebatur. *Domine, in virtute tua lætata est valde, et super salutare tuum exsultata est vehementer; desiderium cordis ejus tribuisti ei, et voluntate labiorum ejus non fraudasti eam* (Psal. xx). Corona capitis ejus Christus est, dicente sapientissimo, quod filius sapiens coram sit matris suæ (Cant. iii). Et quis sapientior illo qui est Patris sapientia. Bene autem corona de lapide esse dicitur, quia in Novo et Veteri Testamento nomine lapidis Christus significatur. Dictus est lapis, propter potentiam, pretiosus propter gloriam. Ex utraque Psalmista complexus est dicens: *Dominus virtutum ipse est rex gloriæ* (Psal. xii). Quia Dominus virtutum, ideo lapis; quia rex gloriæ, pretiosus. Nihil vero lapide fortius, nihil gloria pretiosius est.

Habes ergo, o beata, gaudium tuum, impletum est desiderium tuum, et Christus corona capitis tui attulit tibi cæli principatum per gratiam, regnum mundi per misericordiam, inferni subjugationem per vindictam. Ille tibi ab inferis victor ascendit, ille contrivit portas æreas, et vectes ferreos confregit (Psal. cvi). Inferni munitiones obtinuit, et capita draconis allisit. Dedit hostium tuorum strages innumeras, et principem lethi religavit, occidit mortem, et mortis auctorem projecit in vinculis. Catenis igneis auctor ille mortis religatus est.

Inde eduxit suos de tenebris, et vincula eorum dirupit. Animas omnium justorum ambulantes in lumine vultus ejus, et in nomine ejus exsultantes associavit sibi, in justitia ejus exaltatæ sunt, quæ propter injustitias suas humiliabantur. Solus fuit in transitu ad inferos Dominus Jesus, sicut ex persona illius David cecinit, dicens: *Singulariter sum ego, donec transeam* (Psal. cxl). Solus in ingressu, sed in egressu minime solus, qui innumera sanctorum millia secum reduxit. Cecidit in terram, et mortuus est (Joan. xi), ut fructum multum afferret. Deposuit se in sementem, ut humanum genus colligeret in segete. Felix alvus Mariæ, in qua seges ista coaluit. Felix cui dictum est: *Venter tuus ut acervus tritici vallatus liliis* (Cant. vii). Annon ut acervus tritici venter ejus, qui grano illo intumuit, quo omnis renatorum seges excrevit? In fonte quippe baptismatis peccatis, et nobis ipsis mortui, per lavacrum regenerationis Christo renascimur, ut ei vivamus, qui pro omnibus mortuus est. Unde Apostolus ait: *Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis* (Gal. iii). Ergo ex uno grano multæ segetes, et ex albo virginis granum illud. Ideo acervus nominatur, ut seminis, non numerositate, virtute, non pluralitate.

Liliis namque vallatus dicitur, eo quod utri materni perennis integritas Scripturæ sacris eloquiis comprobetur. Quid enim sunt aliud divina eloquia,

nisi quædam lilia emanantia candorem puritatis, et a gratum puritati spirantia odorem suavitatis. Hinc est quod verbum Patris, et sapientia, et candor lucis æternæ (*Sap. vii*), nominatur. Et de divinis eloquiis per Psalmistam dicitur: *Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum probatum terræ, purgatum septuplum (Psal. xi)*. Nam de odore scriptum est in Canticis canticorum: *Curremus in odorem unguentorum tuorum (Cant. i)*, id est in notitiam eloquiorum. Eloquia enim Domini unguenta pretiosissima sunt, quibus morbus animarum expellitur, quibus congrua, vulneribus medicina confertur. Horum antidoto dira serpentis venena diffugiunt, horum fomentis acerba vulnera cedunt, horum ope sauciatus ille curatur, qui incidit in latrones, cum descenderet ab Hierusalem in Jericho (*Luc. x*); de quorum item odore in præfatis Canticis hæc sponsi ad sponsam vox est: *Odor unguentorum tuorum super omnia aromata (Cant. iv)*. Cui alibi dixit: *Meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguentis optimis (Cant. i)*. Habet enim Ecclesia sponsa Christi ubera testamentorum, quibus infundat parvulis lac consolationis, perfectis lac exhortationis.

Nec mirum, si ejus lacte perfecti alantur, quæ ait: *Ego murus, et ubera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo, quasi pacem reprensens (Cant. viii)*, hæc ubera meliora sunt vino. Et Paulo attestante: *Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus (I Cor. iii)*. Meliora ergo sunt ubera ejus vino inanis philosophiæ, vino sæcularis scientiæ, vino cupiditatis mundanæ, non quidem expresso de vinea Sorec, neque de vinea Cypri, aut de vinea Engaddi (*Cant. i*), sed de vinea Sodomorum et de suburbanis Gomorrhæ, aut certe de uva fellis et botro amaritudinis. Itaque adolescentulæ memores uberum sponse, super vinum lactis ejus copia enutriti desiderant, ut eo crescant in salutem: *Meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguentis optimis (Cant. i)*. Fragrant hæc ubera unguentis optimis, cum præfata Ecclesiæ testimonia perfectis innotescunt eloquiis, ut pro sensuum capacitate alios historica superficie nutriant et alios morali suavitate instruant, alios mystica intelligentia ad alta sustolant. Fragrant etiam unguentis optimis, cum eisdem testamentis additur gratia spiritualis intelligentiæ, et virtus charitatis divinæ, ut velut quædam lilia candent ex dono intelligentiæ, redoleant ex amoris suavitate. Inter hæc lilia dilectus pascitur, ut ejus dilectæ voce dicitur: *Dilectus, inquit, meus mihi, et ego illi, qui pascitur inter lilia (Cant. ii)*. Inter lilia quippe pascitur, cum, verbi ejus internam dulcedine legentis animus in Scripturis satiat. His ergo liliis vallata Dei Genitrix auditur ab ore Salomonis: *Venter tuus ut cervus tritici vallatus liliis (Cant. vii)*.

Possunt quoque per lilia sanctorum animæ designari, candentes per vitæ meritum, fragrant per virtutis exemplum. De candore Psalmista Deo ait: *Asperges me, Domine, hyssopo, et mundabor, lavabis*

me, et super nivem dealbabor (Psal. l). Et de odore ita pronuntiat: *Eructavit cor meum verbum bonum (Psal. xlii)*. De quo et Apostolus: *Christi bonus odor sumus Deo in omni loco (II Cor. ii)*. Vallata igitur liliis Redemptoris Mater, aptissime hunc illis congruentem poterit proferre sermonem: *Gaudium meum et corona mea (Phil. iv)*; omnes vos estis acquisiti sanguine meo et carne sumpta de carne mea. His etiam liliis septus erat, dum animas justorum ab inferno eriperet, sæque gloriæ dotatione bearet. Verus enim Jacob in baculo crucis transivit Jordanem (*Gen. xxxii*) mortalitatis, et cum duabus turmis regressus est. Ego duas turmas circumcisionem et præputium, eos qui in lege et ante legem fuere, intelligo. Ergo solus obiit, et fenore multiplicato revixit. Nam vita omnium ipse est, et vita omnium cum ipso resurrexit. *Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur (I Cor. xv)*. Cujus morte pullulavimus, cujus sanguine radix nostra succrevit, cujus resurrectione corpus effloruit.

Effloruit vero non ut fenum, sed ut verbum, non ut dies sæculi, sed ut dies cæli. Hinc voce summi Patris de semine David dicitur: *Ponam in sæculum sæculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies cæli (Psal. lxxxviii)*. Igitur æternus flos de radice ejus ascendit, qui aruit ex passione, sed reffloruit ex resurrectione. Reffloruit autem non ut denuo decidat, tanquam flos agri, sed ut verbum Domini maneat in æternum. Nam: *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Joan. i)*. Propterea vir desideriorum Daniel (*Cap. vii*), Filium hominis usque ad Antiquum dierum venisse perhibet, ut Filium hominis demonstraret. Quem bene intuens Psalmista ait: *Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi, virga directionis, virga regni tui (Psal. xlii)*, et quæ sequuntur. Ecce qui Deum nominat, cujus sedem in sæculum sæculi esse memorat. Hunc postmodum unctum a Deo oleo lætitiæ præ consortibus narrat (*ibid.*). Deus enim ab æterno cum Patre narrat, regnat in sæculum sæculi, et homo ex tempore ungitur oleo lætitiæ præ consortibus suis. Vere præ consortibus, cui Pater ait: *Filius meus es tu, ego hodie genui te (Psal. ii)*. Et illud: *Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum (Psal. cix)*. Quem ut Patri æqualem ex divinitate intelligas, audi dicentem in Evangelio: *Ego et Pater unum sumus (Joan. x)*, et: *Qui videt me, videt et Patrem (Joan. xiv)*.

De ipso quoque Apostolus ait: *Quia Deus exaltavit illum, et dedit illi nomen, quod est super omne nomen (Phil. ii)*, et cætera quæ sequuntur. Equidem genu infernorum flectitur illi per terrorem, genu terrestrium per acquisitionem, genu cælestium per beatificationem (*ibid.*). Istitis namque intentat supplicia, illos eduxit a miseria, illos extollit in gloria. Istitis terribilis in judicio, illis misericors in auxilio, et his munificus in premio. Demones enim subjicit gladio suo, homines redimens sanguine suo, angelos satians vultu suo.

Ergo inferna prosternunt genu, trementes potentiam ejus, terrestria curvant genu, laudantes clementiam ejus, cœlestia flectunt genu, clamantes : *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth (Isa. vi)*. Ipse est Filius tuus, o Maria, ipse amor tuus, resurrexit tibi die tertia, et in carne tua ascendit super omnes cœlos, ut omnia adimpleret. Habes ergo, o beata, gaudium tuum, attributum est tibi desiderium tuum, et corona capitis tui. Attulit tibi cœli principatum per gloriam, regnum mundi per misericordiam, inferni subjugationem per potentiam. Tantæ igitur, tamque ineffabili gloriæ tuæ diversis affectibus cuncta respondent; angeli in honore, homines in amore, dæmones in tremore. Cœlo namque venerabilis, mundo amabilis, orco terribilis es.

Gaude itaque, et lætare, quia surrexit susceptor tuus, gloria tua, exaltans caput tuum. Gavisa es in conceptione, afflicta in passione, iterum gaude in resurrectione, et gaudium tuum nemo tollet a te. *Christus resurgens a mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur (Rom. vi)*. Propterea vocat te : *Surge, propera amica mea, columba mea, formosa mea, et veni. Jam enim hiems transiit, imber abiit, et recessit, flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit (Cant. ii)*. Amica mea, per conjunctionem; columba mea, per unionem; formosa mea, per decus et compositionem; surge de mœrore, de afflictione, de humiliatione et pulvere, quæ doloris indicia sunt: propera, tolle moras, onus excute, gravitatem exue, levitatem indue, cursum arripe, volatum assume, et veni. Veni, ut gaudeas gloriam Dei, primitias resurrectionis, primogeniti ex mortuis. Jam hiems transiit, qua Petrus torpens negavit, qua corda Judæorum congelata, exstinxere sibi solem justitiæ, prunis voluntatum suarum succensi. Imber abiit, et recessit, imber turbidus, lutulentus, ruinosus, mistus nive et grandine abiit, et recessit. Imber conclamantium, et dicentium : *Crucifige, crucifige eum (Joan. xix)*, abiit, et recessit. Abiit quoque imber, quo arca gentilium, et vellus Judaici populi meruit exsiccare. Flores apparuerunt in terra nostra, flores utique beatorum spirituum et angelorum alternatim vernantium, et locum odore suavissimo spargentium, ubi positus Dominus.

Hos vetus Scriptura significans expressit, cum duo cœlata Cherubim super propitiatorium in utraque summitate instituit (*Exod. xxxvii*), ac ea in foribus tabernaculi cum palmis depinxit (*III Reg. vi*). Causa evidens est, figuris fuit obnubrata, nunc reipsa exhibita. Palmæ præferunt insigne resurrectionis; fores, et propitiatorium designant illud quod est patens aditus ad regnum, et propitiationem pro peccatis hominum (*Joan. ii*). Duo namque cherubim, duo sunt angeli, quorum unus ad caput, et unus sedit ad pedes, ubi positum fuerat corpus Christi (*Joan. xx*). Qui flores jure nominantur, quia summi Dei æternitas ver illis præbet æternum,

A ut semper floreat, nunquam marcescant, nunquam decidant, et specie inviolabili idem permanent. Flores etiam visi sunt in terra nostra, cum ascendente Domino astiterunt duo viri juxta apostolos, qui et dixerunt : *Viri Galilæi, quid admiramini aspicientes in cœlum? hic Jesus, qui assumptus est a vobis, sic veniet, quemadmodum vidistis eum exantem in cœlum (Act. i)*. Tempus putationis advenit, putatus est infernus, et de corde credentium diabolus amputatus. Os Domini separavit pretiosa a vilibus, præcidens sarmenta de vitibus (*Jer. xv*), et colligens zizania de messibus, ut grana condant in horrea (*Matth. xiii*), rogo tradens ad comburendum zizania. O triste divortium, luctus et gaudium passim mista! O dulcis et amara dies, cum justus Judex rediens ab inferis, aliis dorsum opposuit, aliis faciem desideratam ostendit, alios reliquit in supplicio, alios extulit cohæredes in regno, illos dimisit aruros cum diabolo, hos evexit coronandos in cœlo! Viderunt impii, et sine spe ingenuerunt: viderunt boni, et corde pleno lætati sunt. O miseri, quibus non subvenit misericordia! o boni, quibus occurrit in gloria! O miseri, quos ipsa unigeniti passio non adjuvit! o boni, quos a morte perpetua eripuit! Viderunt impii, et sine spe ingenuerunt; viderunt boni, et vocem in júbilo levaverunt.

Pariterque tu gloriosa natum ab inferis ascendentem vidisti, nati gloriam beatissimis oculis aspexisti, vidisti et defecisti. Defecit caro tua et cor tuum (*Psal. lxi*), liquefacta es (*Cant. v*), ut vocem dilecti filii tecum loquentis audisti. Factum est verbum ejus quasi ignis flammigerans in ossibus tuis. Ergo divinis ignita colloquiis, tota effecta es velut ignis, teque holocaustum Deo suavissimum obtulisti. O Phœnix aromatizans gratius cinnamomo et balsamo, et nardo suavius regem in aspectu tuo delectans. O Phœnix congregans omnes species, et igne circumfusa superessentiali, ut cœlum cœlorum, et cœli potestates angelicas mirifico repleas suavitatis incenso. Hoc incensum suavissimum est, hoc thymiana bene compositum procedit de thuribulo cordis Mariæ (*Exod. xxx*), et universa suaviter olentia excedit. Porro thuribulum sequens incensum et elevatum manu Domini, ascendit usque ad thronum Præsidentis. Ascendit stipatum prosecutione angelicorum spirituum, clamantium in excelsis, atque dicentium : *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, et thuris, et universi pulveris pigmentarii? (Cant. iii)*. Sed jam sermo noster iste usque ad ascensum pertractus finiatur, ut alius ascensum hunc, opitulante Deo, plenius exsequatur. Qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA VII.

DE B. VIRGINIS OBITU, ASSUMPTIONE IN CŒLUM, EXALTATIONE AD FILII DEXTERAM.

Cogitanti mihi, et sæpius animo retractanti Dei Genitricis assumptionem, quæstio quidem occurrit, quæ digna inquisitione, utilis inventione, dulcis

adinodum clarebit communicatione. Quæritur enim, cur ascendente in cælum Domino, Mater ejus quæ tanto eum amplectebatur affectu, non statim secuta est? Cum enim nulla peccati nube depressa, nulla vitæ macula respersa, super ignem ruberet ob charitatem, luce clarior ob castitatem, ipsis etiam præclara cœligenis ob virginei partus novitatem, mirum videbatur, quare cum Filio non statim ad æthera provehebatur. Certe Enoch in cordis munditia cum Deo ambulavit, et non comparuit, quia transtulit illum Deus (*Gen. v*). Elias quoque charitatis igne nimio succensus, curru igneo et equis igneis raptus memoratur (*IV Reg. 11*). Illa vero excedens Enoch cordis munditia, et amoris prærogativa major Elia, quare cum illo quem genuit, non illico in cælum efferebatur? Erat namque plena gratia, et in mulieribus benedicta (*Luc. 1*). Deum verum de Deo vero sola meruit concipere, quem Virgo peperit, Virgo lactavit, fovens in gremio, eique in omnibus almo ministravit obsequio. Passa est demum magis spiritu quam carne cum moriente, revixit Spiritu Dei cum resurgente, et quare non ascendit cum ascendente? Ejus quippe sacratissima caro, quæ de Spiritu sancto gravida fuit, quæ germine magnifici Regis intumuit, in quo Deus homo, Verbum caro factum est (*Joan. 1*), et mediante Christo plenitudo divinitatis mansit in ea corporaliter (*Coloss. 11*), assumpto Domino videretur inferenda cælo.

Ut quid enim retardata est, vel ad momentum? aut passa Nati divortium? Ut quid dilatatum est ferventius igne tam sanctum ejus desiderium? Quoniam ista dilatio discipulorum Christi non minima consolatio fuit. Ista dilatio matri nihil minuit, et mundo contulit remedia salutis. Voluit enim Dominus Jesus, ut ipso ad Patrem revertente, apostoli materno solatio et eruditione fruerebantur. Qui quidem licet edocti essent a Spiritu, ab illa tamen poterunt edoceri, quæ mundo justitiæ solem edidit, et frontem sapientiæ ex prato virgineo, intemerato nobis alveo produxit. Mira denique pietate primitivæ Ecclesiæ provisum est, ut quæ Deum in carne hac præsentem jam minime cernebat, matrem ejus visu jucundissimo recreata videret. Quid enim tam jucundum, quid tam decorum ac delectabile, quam Matrem Plasmatoris et Redemptoris omnium videre? Nam si sepulcrum ejusdem nostri Redemptoris, quod exstat usque hodie, ita visui desiderabile est; si lapis, in quo requievit stirps sancta Jesse, tanta est expetibilis celebritate, ut affectus et animos cunctorum provocet in se, et quadam pietatis arte trahat ad se omnia; quæ vel qualis erat Dei Genitricem cernere lætitia, donec eam divina pietas communi sorte degentem nobiscum concessit in terra? Beata gens et felix generatio, quæ tali spectaculo meruit illustrari. Beata plane, in cujus medio credentis et fruentis constitit arbor producens fructum vitæ, effulsit Genitrix lucis veræ, apparuit puteus ille clausus et signatus, de quo

A egressus est fons domus David, patens in ablutione peccatoris et menstruatæ (*Zach. xiiii*). Hoc insigne privilegium, hoc cœleste munus, hæc gratia specialis Ecclesiæ primitivorum præstita sunt.

Denique Virgo Mater, omnium in se charismatum commercia deferebat. Prima namque visione scintillans sacri amoris ignibus, proximorum pectora suaviter exurebat, animis fidem suggererat, suadebat verecundiam, honestatem venustabat, inductens ad pietatem. Spirabat florem virginitatis, serebat novale castitatis, depingens oculis habitum humilitatis, et præferens indicium veritatis. Splendor indeficiens in circuitu ejus, et ignis exardescens a facie ejus (*Psal. xvii*). *Fluvius igneus rapidusque egrediebatur ab ea* (*Dan. vii*), qui hostes succenderet, amicos confoveret, juvaret proximos, concremaret inimicos. Fertur ab iis, qui norunt naturam animantium, quod solo visu, et flatu mortifero vicina quæque sibi regulus venenatus interimit: sic illa e regione ignis divini calore vehementer accensa, et verbi flammigerantis sparsa incendiis, odorem resuscitantis gratiæ, iis qui longe, et iis qui prope (*Isa. lvi*) commanebant, exhalabat.

Et aliis quidem, id est adversæ partis erat odor mortis in mortem: aliis vero, id est credentibus in Filium suum, odor vitæ in vitam (*II Cor. 11*). Sicut enim in Eva omnes moriuntur, ita et in Maria omnes vivificabuntur. Et sicut Evæ scelere fit mundi damnatio (*Gen. 11*), ita fide Mariæ facta est orbis reparatio. Illa infecta est veneno lethali, quod transfudit ad posteros; hæc infusa vitali antidoto, quod fidelis transmisit ad universos. Corruit illa male credula serpenti: surrexit ista, et juxta verbum quod dixerat Deus in Genesi, contrivit caput serpentis (*Gen. 11*), ab initio prænuntiata, et nunc Ecclesiæ primitivorum donata, extunc repromissa, et in fine temporum exhibita.

Quis ergo non properaret, quis non curreret ab extremis terræ, reverendæ majestatis decus aspicere, et vultum omnimoda suavitate imperiali etiam signitate, et singulari præditum potestate videre? Quippe nihil inveniebatur illi simile in filiis et filiabus Adæ. Nihil tale in prophetis, in apostolis aut in evangelistis. Nihil illi simile cælum vel terra dedere.

D) Quis enim in nubibus æquaretur ei (*Psal. lxxxviii*), aut similis foret Matri Domini inter filios Dei? Et vide quam recto ordine citra assumptionem effulsit admirabile nomen ejus in universa terra, et fama ejus celeberrima ubique diffusa est, priusquam elevaretur magnificentia ejus super cælos. De ebat enim Matrem Domini virginem, et ob nati sui honorem, primo terris regnare, et ita demum cælos cum gloria suscipere. Dilatari et infamis, ut et superna in plenitudine sancta penetraret, translata sicut de virtute in virtutem, sic a claritate in claritatem a Domini Spiritu (*II Cor. 11*). Igitur in carnis præsens, futuri regni primitias prælibabat, et nunc accedens ad Deum ineffabili sublimitate, nunc et proximis condescendens incenarrabili charitate. Indæ

angelicis frequentabatur officiis, hinc humano famulatu venerabatur. Assistebat ei paranympus Gabriel cum angelis, cui Joannes gaudens sibi virgini Matrem virginem in cruce commendatam, cum apostolis ministrabat (*Joan. xix*). Illi reginam, isti videre dominam lætabantur, et utrique pro devotionis affectu obsequebantur.

At illa residens in arce sublimissima virtutum, et pelago divinorum affluens charisimatam, abyssum gratiarum, qua cunctos excesserat, credenti et sitiienti populo largissima emanatione profundebat. Salutem namque corporibus, et animis medelam afferebat, potens suscitare a morte carnis et animæ. Quis unquam ab ea æger vel tristis aut ignarus cœlestium mysteriorum abiit? Quis non lætus et gaudens rediit ad propria, impetrato a Matre Domini quod voluit? Mariæ præsentia gratam veris temperiem exhibebat, et quo favens se verteret, paradisus erat. *Emissiones tuæ*, ait sponsus, *paradisus malorum Punicorum cum pomorum fructibus; Cypri cum nardo, nardus et crocus, fistula et cinnamomum cum universis lignis Libani. Myrrha et aloes, cum omnibus primis unguentis. Fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano* (*Cant. iv*). Habet quippe paradisus gloriosæ Virginis mala Punica in varietate virtutum, fructus pomorum in perfectione operum. Habet et Cyprum cum nardo, illam fertilem uvarum, hanc miri odoris herbam aromaticam, ob sobriam ebrietatem sensuum, et suave fragrantem opinionem virtutum. His adduntur crocus et nardus lætitiæ, fistula exspoliationis carnis, cinnamomum suavitalis, cum universis lignis Libani, per quam virtutum universitas figuratur. Myrrha quoque mortificationis et aloes incorruptionis, cum omnibus primis unguentis effusis in oratione, ab illo unguento, quod consistens in capite, descendit in barbam, barbam Aaron (*Psal. cxxxii*), non illius veteris et significantis, sed novi et significanti. Descenditque in oram vestimenti ejus, quod est Ecclesia, ipsi vero Aaron, juxta Paulum, exhibita sine macula et ruga (*Ephes. v*).

His ergo tantisque bonis exuberans sponsa, sponsi mater unici, suavis et charissima in deliciis, ut *fons hortorum* rationabilium, et *puteus aquarum viventium* et vivificantium, *quæ fluunt impetu de Libano* (*Cant. iv*) a monte Sion usque ad circumfusas quasque et exteris nationes, pacis flumina et gratiarum emanationes, cœlica infusione derivabat. Unde B. David, cum de filio ejus Domino nostro loqueretur. *Erit*, inquit, *in diebus ejus justitia et abundantia pacis*, apte de illa mox intulit, *donec auferatur luna* (*Psal. lxxi*). Luna ipsa est quæ cœlo terrisque irradians, astris sanctorum longe coruscat. *Donec*, ait, *auferatur luna* quæ elevato sole justitiæ stetit in ordine suo (*Josue x*), et prima Ecclesiæ primitivorum infulsit. Tradit fides majorum juxta veritatem historiæ, ab ortu Salvatoris usque ad transitum Matris gloriosæ, terrarum accolæ, sopita armorum rabie, continua ac tranquilla pace quievisse. Hæc in

A solutione propositæ quæstionis diximus, ut quo fructu Genitricis Regis nostri dilata sit, monstraremus.

Sane etiam advertendum ex hac ejus dilatione, ut quæque fidelis anima, vulnerata charitate, et jaculis amoris confossa, discat non murmurare, si eam evenerit non hinc ad vota migrare. Ecce differitur Mater Domini, quis audeat murmurare? Differitur ut proficiat, proficit perseverando. Amori enim, vel operi juncta perseverantia, plenitudinem creat, parit perfectionem.

Hinc est quod voce Psalmistæ de justo dicitur : *Justus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur* (*Psal. xcii*). Palma emenso numero spaciò florere dicitur, et cedrus Libani annoso propectu multiplicatur; sic justus animo canescens ut palma florebit diuturnitate. Hinc memoratus Psalmista apte pauca subjunxit : *Adhuc multiplicabuntur in senecta uberæ* (*ibid.*). Advertendum itaque optimi meriti, ac singularis justitiæ Mariam, quæ super angelos meruit exaltari, prius hic in senecta uberi debuisse multiplicari. Quod ubi provenit ex divino munere, absconditus honor ejus, et forma quam gessit in occulto, effecta luce clariori et omni elegantia præstantior, ora in se supernorum civium animosque mirabili dilectione convertit.

Jam vero quis digne laudibus efferat sacratissimam ejus assumptionem? quis fatu explicet quam læta migravit a corpore, quam læta vidit Filium, quam gaudens properavit ad Dominum, angelorum vallata choris, apostolicis fulta obsequiis, dum regem cerneret in decore, et natum cum gloria præstolantem se videret, sicut expers totius corruptiæ, sic immunis ab omni molestia? De carnis habitaculo educta est perenniter habitatura cum Christo. Transiit autem in visione Dei, et beatissimam illam animam sole clariorem, cœlo celsiorem, angelis digniorem, Domino exhalavit. Enimvero in transitu ejus glorioso illustratur mons Sion, ubi propecta dierum decessit in senectute bona. Ibi explevit munus vitæ, dans plenam atque perfectam virtutum omnium consummationem. Ibi orienti magis quam morienti, et abituræ plus quam obituræ occurrunt castra Dei, et ruunt obviam ei exercitus militiæ D cœlestis. O quam pretiosa in conspectu Domini mors Genitricis suæ! Quæ vita adæquabitur morti ejus? quæ gaudia funeri ejus? addas licet mundanos honores, addas convivias ac festa tropæa, addas omne quod demulcet et quod delectat universum, his tamen omnibus jucundior atque suavior est. Est enim absolutio a carne, via ad vitam, nil habens doloris, acerbitalis nihil, nihil formidinis. Fovet autem pro dolore, delectat pro acerbitate, et pro metu firmam in litore fide stationis. Nec tenebras inducit, quam lumen æternum aperuit, nec vitam tollit, quam dirigit ad auctorem vitæ.

Hac morte gloriosa migravit, si transitum ad vitam mortem liceat nominare. Imo, ut verum fatear, vita est, ubi sola mors moritur, ubi corpus mortis

exiit, ubi vita carnis pia quiete defuncta, fenore A
multiplici in posterum reservatur. Annon vita, cum
itur ad fontem vitæ, et vita æterna a vita perpeti
meatu hauritur? Hoc haustu indefectivo ante deces-
sum præventa est mater Virgo, ne transitu in ipso
vel levissimo mortis gustu tangeretur. Egre diens
itaque vidit vitam, ne mortem videret. Vidit filium,
ne carnis abscessu doleret. Evadens ergo libera in
tam felicissima visione, et potita optato vultu Dei,
venerandos cives cæli in sui obsequio et deductione
paratos invenit. Mirantur illi animam meriti singu-
laris exutam æterna labe, nullam carnis aut sæculi
maculam habere. Mirantur exutam artibus, gratia
totius puritatis candere. Quid enim primum laudent
in ea, integritatem an humilitatem, prudentiam,
robur mentis an longanimitatem, honorem matris
an partus novitatem? Sed virtus integra et plena
gratia magis in illa laudatur.

Unde Dominus assistens egressæ de corpore ita
prædicat laudes ejus. *Tota pulchra es, mater mea,
et macula non est in te (Cant. iv). Tota, ait, pulchra
es, pulchra in cogitatu, pulchra in verbo, pulchra
in actu, pulchra ab ortu usque ad finem, pulchra in
conceptu virgineo, pulchra in partu divino, pulchra
in rubore passionis meæ, pulchra in insigni candore
resurrectionis. Surge ergo, amica mea, columba
mea, formosa mea, immaculata mea, et veni. Jam
enim hiems transit absentis meæ, imber lacryma-
rum tuarum abiit et recessit, et, redeunte sole
justitiæ, flores angelici apparuerunt tibi. Vox tua, o
turtur castissima, exaudita est (Cant. ii). Tempus
assumptionis advenit. Igitur cum Virgo virginum a
Deo et filio suo Rege regum, exsultantibus angelis,
collætantibus archangelis et cælo, laudibus accla-
mante deduceretur, impleta est prophetia David, di-
centis ad Dominum : *Astitit regina a dextris tuis, in
vestitu deaurato, circumdata varietate (Psal. xlii).*
Tunc, juxta Salomonis vocem : *Surrexerunt filia, et
beatissimam prædicaverunt, et reginæ pariter lauda-
verunt illam (Prov. xxxi; Cant. vi). Quæ est ista,
aiunt supernæ virtutes, quæ ascendit dealbata, in-
nitens super dilectum suum? (Cant. viii). Vel iterum :
Quæ est ista quæ progreditur, quasi aurora consur-
gens, pulchra ut luna, electa ut sol? (Cant. vi).*
Itemque aiebant : *Quæ est ista quæ ascendit per de-
sertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et
thuris, et universi pulveris pigmentarii? (Cant. iii).*
Novus et admirandus est nobis splendor iste, novus
et gloriosus hic ordo assumptionis, novus et gratus
odor hic suavissimus*

Tantis vero deducta laudibus, nec ipsa poterat a
laude cessare, quæ Filium Dei ex se genitum in dex-
tera paternæ magnitudinis sedentem, seque gloria
assumentem videbat. *Tenuisti, ait, manum dexteram
meam, et in voluntate tua deduxisti me, et cum glo-
riu suscepisti me (Psal. lxxii).* Et rursum : *A dextris
et mihi, ne commovear, propter hoc lætatum est
cor meum, et exaltabit lingua mea, insuper et caro
mea requiescet in spe. Quoniam non dereliquisti me*

In sæculo, nec dabis corpus Genitricis tuæ videre
corruptionem (Psal. xv). Sed quid ego his immoror?
Ut enim paucis multa colligam, aderat gloriosissimæ
verbum simplex et multiplex, verbum intelligibile,
continens omnia verba laudum, quo laude ineffabili
Dominum ac natum suum ipsa honorabat. Elevata
igitur cum vocibus exultationis et laudis prima
post Deum super omnes cœligenas in sede gloriæ
collocatur. Ibi resumpta carnis substantia (noque
enim credi fas est corpus ejus vidisse corruptionem)
et duplici stola induta, Deum et hominem in utraque
natura, quanto cæteris clarius, tanto ardentius uni-
versis mentis et carnis oculis contemplatur. Ex-
inde humano generi charitate inenarrabili conde-
scendens, et illos misericordissimos oculos, quibus
cælum illustratur, ad nos convertens, communem
pro clero, populo et utroque sexu, pro vivis quoque
ac defunctis levat orationem. Adest huc de cælo
gloriosissima et prece potentissima, propellens omne
quod nocivum, et conferens omne quod bonum est,
cunctis ex corde rogantibus se munimen præsentis
vitæ tribuit et futuræ. Memor quippe quo fructu
effecta est mater Redemptoris, libentissime suscipit
cujuslibet preces peccatoris, et pro universo reatu
pœnitentium apud proprium filium intercedit. Sane
obtinebit quid volet parens charissima, per cujus
castissima viscera Verbum Dei venit ad nos, or-
bis piacula, et veteris delicti cautionem sanguine
proprio lavaturus, Jesus Christus Dominus noster,
qui vivit et regnat cum Deo Patre, in unitate Spiritus
sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum.
Amen.

HOMILIA VIII.

DE MARIÆ VIRGINIS PLENITUDINE, SEU PERFECTIONE,
GLORIA, ET ERGA SUOS CLIENTES PATROCINIO.

Plures, dilectissimi, dies elapsi sunt, quibus epi-
scopali sarcina oneratus, et curis prægravatus im-
mensis, epulum adhuc promissum de laude B.
Mariæ sanctæ aviditati vestræ ministrare nequivi.
Nunc ergo ipsa eadem Virgine propitiante, vobis
non deero, negotiis quidem me paululum subtra-
hens, vestris vero piis desideriis favens. Igitur
cæli Reginam, Matrem vitæ, fontem misericordiæ,
delictis affluentem, et innitentem super dilectum
D suum (Cant. viii), sedulo celebremus officio, et
laude licet impæri prædicemus. Feramus animos in
sublime, intuentes diligentissime, quod virga ele-
gantissima orta de radice Jesse (Isa. xi), ramorum
suorum mirabili extensione sese ubique terrarum
expandit, ut dispersos filios Adæ, ab æstu, a tur-
bine et a pluvia umbra desiderabili protegeret, fru-
ctuque saluberrimo aleret esurientes. Sublimata
itaque super omnia ligna paradisi, et super altissi-
morum montium præcelso vertice exaltata, ipsos
cælos inæstimabili magnitudine penetravit, cœle-
stium ordinum stipata choris, et virginum choreis
adornata. O decus, o gloria, o magnificentia ar-
boris hujus, cujus fructu indeficiente, cujus pastu
immo: tali, cœligenis atque terrigenis sit jugis epi-

l. tio. continua exaltatio, felix et sempiterna laudatio! Beati qui edunt cibum in regno tuo: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in secula seculorum laudabunt te (Psal. LXXXIII).*

In te etiam laudabitur, non Eva, lethi propinatrix, sed Maria, vitæ propinatrix, mater, et aliorum conjunctorum vita viventium. *In te laudabitur genitrix tua. Audiant mansueti et lætentur (Psal. XXXIII).* Lucifer gloriosus et arrogans vulneratus ad ima corruit, audiant superbi, et humilientur. Virgo humilis ad thronum gloriæ coronata conscendit, audiant humiles et lætentur. Corruit ille elatus magna de se præsumendo; introivit Maria in holocaustis totam se plenitudine gratiæ committendo. Induratus ille malitia, ultra non adjiciet ut resurgat; confirmata illa charitate, non movebitur amplius ut cadat. Centro quippe immobili hærens inexpugnabili firmitate, nulla unquam moveri poterit mutabilitate. Ille dignitatis angelicæ clarissimos fines excedens, dum nititur, ad quos creatus spiritus non accedit, inane seetatus, per præcipitia rapitur, horrore tenebroso tegitur, ad inferiora laci desiliens, ut in æternum doleat, et justissimæ damnationis in tormentis pœnas exsolvat. Qui merito diabolus, id est *deorsum fluens* appellatur, quia defluxit ex supernis, et stantibus invidens, quos valet adhuc secum ad inferiora demergit.

Suggerit creditoribus suis honores, dignitates, excellentias appetere, alta sapere, in altum cornu extollere, vulgi acclamationes, fori salutationes, primas in conventibus sedes amare, minores contemnere, paribus se præferre, majoribus invidere, gloriæ Dei oblivisci, alios blanditiis, alios minis aut pœnis subjugare sibi, idolum se ipsum statuere, omnia facere ad ostentationem hominum et laudem. Cum ergo miseris, elatos, inflatos, attonitos, et mente captos usque ad nubes extulerit, tunc demum eosdem ad turpia quæque et inhonesta crudeliter enervatos inclinat, inclinatos sine ulla miseratione secum ad inferna inferiora præcipitat. At gloriosissima, carne integerrima, mente serenissima, viventium mitissima, quo cunctis humilior et sanctior existit, eo super omnes elevata, et in cælum a cæli civibus honorificentissime, et ex more imperiali suscepta a Patre supremo, in regno claritatis æternæ, et in throno excellentissimo gloriæ, prima post Filium, quem ex se genuit incarnatum, jussa est residere. Magne Deus, terribilis et fortis, bonitate ineffabilis, humilem ancillam erigit et exaltas, unde hostem æmulum olim expuleras! Triumphet humilitas augmentis gratiarum, et corona inclyta a te decorata; superbia vero inanis, et tenebrosa debiscat. Astat ergo beatissima singulari merito præcipua vultui Conditoris prece potentissima semper interpellans pro nobis. Illo enim edocta lumine, cui nuda et aperta sunt omnia, cuncta nostra videt discrimina, nostrique clemens, et dulcis Domina materno affectu miseretur.

Sancta animalia, de quibus in Ezechiele (*Ezech. 1*)

A legitur quod ante et retro, intus et foris, atque in circuitu plena sunt oculis; lares hominum, et dolores, casus, defectus, cæcitates, invaletudines, extrema pericula, incertus exitus vitæ, et mala quæque humani generis, non æque ut Dei Genitrix valent examinare, examinando cælesti auxilio diluere, et propulsare. Quo enim sublimius immensi regis cor aspicit, eo profundius divini gratia pietatis afflictorum et misereri, et miseris succurrere novit. Unde Maria, id est maris stella provido Dei consilio vocata est, ut nomine declararet, quod te ipso clarior manifestat. Nam ex quo cælos cum filio suo regnatura conscendit, induta decore, induta pariter fortitudine, *præcinxit se, mirabiles elationes maris (Psal. XCII)* solo nutu compositura. Mare quippe præsentis sæculi navigantes, seque plena fide invocantes, ab impetu procellæ et ventorum rabie eruit, eosque secum ovantes ad littus felicissimæ patriæ perducit. Dicit non potest, charissimi, quoties hi asperrimis scopulis naufragaturi offenderent, illi in syrtes pessimas non reversuri incidere, hos Scyllæ vorago hiati horribili mergeret, illos sirenarum cantus in exitium dulces pertraherent, nisi stella maris perpetua Virgo Maria ope validissima obstitisset, suosque jam fracto gubernaculo, et rate conquassata, omni humano consilio destitutos, cælesti ducatu ad portum æternæ pacis applicandos eveheret.

Novis itaque triumphis, nova perditorum ereptione, novis populorum incrementis exsultans, gratulatur in Domino, nec contenta partis spoliis, sed humanæ salutis cupida, hoste livido longius propulsato, alias atque alias sibi exuvias semper acquirit. Igitur in manu potenti et brachio excelso tyrannorum fines egreditur, munitissima quæque domuum aggreditur, inferna sub pedibus suis faciens contremiscere, et principem mortis nimio terrore percussum resiliire. Denique ipsa jubente, vehementer evomit prædam, quam cum in ventrem militiæ trajecerat, rejiciens cum dolore, quam cum ingenti superbia detinebat. Surgunt lapsi, redeunt pœnitentes: *Peccator videbit et irascetur (Psal. CXI).* Maxilla ejus hamo Dominicæ crucis perforata, reddit liberos, quos antea detinuit captivos, dentibus suis fremens et tabescens (*ibid.*). Per Matrem Filio, per Virginem reconciliatur Deo vitæ dati, morti penitus subtracti. *Desiderium peccatorum peribit (ibid.)*, desiderium vero B. Mariæ perficitur, quando educuntur quotidie vinculati de lacu miseris et luto fæcis (*Psal. XXXIX*), ut de peccati ergastulo et profundo iniquitatis, indulgentiæ dono respirent in auras perennis libertatis. Sic illa colligit dispersos, revocat aversos, eruens eos qui ducuntur ad mortem, quosque trahi cernit ad supplicia liberare non cessat.

Non solum autem animarum saluti, verum etiam humanorum corporum sanitati atque necessitati pia diligentia providet, et medetur. In locis quippe memoriæ sanctitatis ejus dicatis, claudis gressum.

cæcis visum, surdis auditum, mutis impetrat elo-
quium, curans omne genus languorum, præbens-
que innumera beneficia sanitatum. Accedunt ad
ejus limina rei tundentes pectora, confitentes de-
lecta, et accepta venia, lati ad propria revertuntur.
Accedunt etiam mente capti, capite languidi, phre-
netici, maniacy, arreptitii, nocturno timore, aliove
phantasmate, seu certa maligni incursione delusi,
qui recepta sospitate, divini muneris largitatem as-
sequuntur. Accedunt nihilominus ad ejus vestigia,
qui amaro sunt animo, moesti, egeni, afflicti, deso-
lati, ære alieno obligati, quodque gravissimum est,
viventis cum dedecoris nota respersi. Horum, et
omnium de quacunque tribulatione clamantium illa
libens preces suscipit, et Nato supplicans omne
malum ab eis miseratrix avertit. Enim vero sicut
ignis tactu cera liquescit, et velut ardore solis
defluit glacies, sic ab ejus facie inimicorum depe-
rit acies, eaque jubente, nihil adversi subsistit.

Notandum vero ac solerter intuendum quanto af-
fectu, quantave benignitate cognatos sibi puritate
animi complectitur, et diligit, quæ homines ne-
quam et sceleratos suo interventu, ut sæpe dictum
est, a morte peccati et æternis doloribus incessanter
absolvit. Gemina quippe dilectione rutilans et
insignis, hinc in Deum ardentissime figitur, cui
adhærens unus spiritus est (*I Cor. vi*), hinc elec-
torum corda blande consolatur et attrahit, eisque
Nati largitate optima dona partitur.

Motu ergo celerrimo senas seraphim alas exten-
dens, nunc in fonte vitæ fruitur amore Deitatis,
nunc terras signis et virtutibus illustrans, ubique
suis, ut mater jucundissima et mirificentissima oc-
currit. Quosdam præsentia subactis vitiis reddit vic-
tores, quosdam magnarum virtutum pio interventu
facit compotes, quibusdam intimæ contemplationis
pandit sinum, aliis in exitu vitæ iter præbet secu-
rum, ut nulla deterreat virtus adversarii, quibus
ducatum præstat ad Christum mater Unigeniti
Dei.

Exstant harum assertionum exempla plurima,
quæ ut notissima, et pervulgata compendiose præ-
terimus. Sciendum vero certissime, quod creber-
rima miracula, innumera beneficia, spirituales vi-
siones, cælestes revelationes, sublimes consolatio-
nes almæ Parentis Domini, orbi terrarum assidue
coruscabunt, donec finem mundus iste senescens
inveniat, inclarescente regno, cujus non est finis
(*Luc. i*)

Sed inter hæc ad memoriam redit dies illa fa-

mosa judicii, cujus altitudinem sanctus propheta
David (*Psal. lvi*), se timere pronuntiat, quam sem-
per appropinquare fidelium nullus ignorat. Illo igitur
tremendi examinis articulo, obsequentibus an-
gelis, archangelis, omnique exercitu militiæ cœ-
lestis, Rex cælorum aderit cum præfata piissima
Genitrice, orbem terræ judicaturus in justitia, et
populos in æquitate (*Psal. xcvi*). Tunc illa fulge-
bit luce splendidissima, cujus per uterum intactum,
et clausam januam rex gloriæ Deus mundo irradia-
vit. Illo in tempore patebit veritas patriarcharum
et prophetarum, qui Virginis partu deificæ olim
attestati sunt. Apostoli quoque filii ejus, virtutum
illius imitatores et testes, afferent ei gloriam et Lo-
norem, quia ejus doctrinâ irradiati, et spiritu sa-
pientiæ illapso cœlitus confirmati, veri solis splen-
doribus Ecclesiam repleverunt. Exultabunt mar-
tyres in decore et gratia effusi sanguinis, mercedem
optimam habentes Deum de Deo, qui nasci dignatus
est ex ea.

Gaudebunt confessores, videntes gloriosam,
quam in terris positi dilexerunt, et vita conite
laude celeberrima merita ejus prosecuti sunt. Gau-
debunt, inquam, intuentes illud singulare diadema,
quod in die solemnitatis et lætitiæ, in die assump-
tionis et gloriæ, dilectissimæ Genitrici Christus
inpressit, memorans illud diadema, quo eum illa
in die desponsationis coronaverat. (*Cant. iii*) Cur-
rent virgines in odore unguentorum ejus (*Cant. i*),
properantes ingredi cum ea ad nuptias, ut in cœlesti
thalamo vero Sponso perenniter sociatæ (*Matth. xxv*),
Maria præcinente, novum canticum succi-
nant (*Apoc. xiv*) quod nemo valet dicere, nisi mente
et corpore virgo sit. Denique omnis sexus et ætas,
omnis ordo et dignitas beatissimam prædicabunt,
et populus innumerabilis acclamabit illi in jubilo
meritis ejus et precibus salvatus, et in dextra pio
coronatus a Domino. In quorum numero, et ex
quorum collegio nos esse contingat, *o clemens, o
pia, o dulcis Maria*, ut cum dies erit iræ, tribula-
tionis et angustię, non pro reatu puniamur, sed
pro te, Domina, digni inveniamur misericordia ejus,
qui ascendit ad Patrem parare famulis suis locum
(*Joan. xiv*), ut eas in amœnissima cœli regione,
lucidissimis paradisi mansionibus inter vernantes
ignitos lapides collocaret, Dominus noater Jesu,
Christus, cui est decus, honor, potestas, gloria et
magnificentia cum eodem Patre et Spiritu sancto
per infinita sæculorum sæcula. Amen.